Niilo Mäki
INSTITUUTTI

Niilo Mäki -säätiö

VUOSIKERTOMUS 2014

Hyväksytty valtuuskunnan kokouksessa 14.4.2015

Sisällys

1. Kooste Niilo Mäki Instituutin toiminnasta vuonna 2014 3
2. Kehittämishankkeet 7
3. Tutkimushankkeet 20
4. Kehitysyhteistyö 26
5. Lastentutkimusklinikka 28
6. Koulutus ja julkaisutoiminta 30
7. Hallinto- ja tukipalvelut 38

Liitteet

Liite 1. Niilo Mäki Instituutin henkilöstö vuonna 2014
Liite 2.Niilo Mäki Instituutin julkaisuluettelo 2014
Liite 3. Niilo Mäki Instituutin järjestämät koulutukset 2014
Liite 4. Niilo Mäki -säätiön valtuuskunta ja hallitus 2014
Liite 5. Niilo Mäki -säätiön säännöt

1. Kooste Niilo Mäki Instituutin toiminnasta vuonna 2014

Niilo Mäki Instituutin toiminta 2014

Niilo Mäki -säätiö jatkoi toimintaansa tarkoituksensa mukaisesti tukemalla lasten ja nuorten neuropsykologisen arvioinnin ja kuntoutuksen kehittämistä. Säätiön ylläpitämän Niilo Mäki Instituutin keskeisenä tehtävänä on lasten ja nuorten oppimisvaikeuksien ja kehityksen erityishäiriöiden tutkimus ja niihin liittyvän arvioinnin ja kuntoutusmenetelmien kehittäminen, julkaisu ja kokeileminen, sekä alan asiantuntijoiden täydennyskoulutus. Niilo Mäki Instituutin toiminta vaikuttaa ja kohdentuu erityisesti oppimisvaikeuksia kohdanneisiin lapsiin ja nuoriin, heidän perheisiinsä, oppimisvaikeuksia työssään kohtaaviin ammattilaisiin, alalla toimiviin järjestöihin sekä oppilaitoksiin.

Kehittämishankkeet

Raha-automaattiyhdistykseltä (RAY) Niilo Mäki -säätiö sai vuodelle 2014 avustukset perustoimintansa ylläpitämiseen sekä lasten ja nuorten avokuntoutuksen kehittämiseen. Vuoden aikana RAY:n edustajat kävivät seurantakäynnillä Niilo Mäki Instituutissa. Seurantakäynnillä keskusteltiin nykyisistä avustuksista sekä niihin liittyvästä toiminnasta. Keskustelun perusteella todettiin säätiön perustoimintaedellytysten turvaamiseen tarkoitetun kohdennetun avustuksen olevan tyypiltään enemmän yleisavustuskategoriaan liittyvä. Lisäksi keskustelussa RAY:n edustajat totesivat, että lasten ja nuorten avokuntoutuksen kehittämiseen tarkoitettu kohdennettu avustus vaati uudelleenkohdentamista, jotta se vastaisi RAY:n strategialinjauksia.

RAY:n avustamia hankkeita oli edellä mainittujen lisäksi käynnissä kaksi: lukemisen sujuvuuden kehittäminen kouluiässä (C21; hanke päättyi 2014 lopussa) ja hahmotushäiriöiden tukeminen ja kuntoutus (C33; hanke jatkuu 2015). Näiden lisäksi säätiö oli mukana CP-liiton hallinnoimassa Mukaan!-hankkeessa (hanke päättyi 2014 lopussa). Myös vuonna 2013 päätyneiden hankkeiden pienten lasten perhekeskeinen kuntoutus (C22) ja lasten oma kokemus oppimisvaikeuksista (C24) toiminta jatkui vielä osan vuotta 2014.

Toisella asteella opiskelevien nuorten tukihanke Polkuja läpäisyn tehostamiseen 3 jatkui 2014 vuoden loppuun. Lisäksi saatiin rahoituspäätös toiminnan jatkumiselle myös vuonna 2015 Polkuja läpäisyn tehostamiseen 4 -hankkeessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) tukemana toteutui LukiMat-hankkeen toiminnan ylläpito, joka jatkui vuoden 2014 loppuun saakka. Rahoituksen turvin lukemisen ja matematiikan oppimiseen ja oppimisvaikeuksiin liittyvän tietopalvelun sekä arviointi- ja harjoitusmenetelmien käyttö on mahdollista www.lukimat.fi-verkkopalvelun kautta. LukiMat-toiminnan ylläpidon jatkumiseen myös vuodesta 2015 eteenpäin sekä palvelun laajentamiseen kattamaan koko peruskoulu haettiin rahoitusta.

Tutkimushankkeet

Vuonna 2014 oli käynnissä kaksi Suomen Akatemian tukemaa tutkimushanketta: SELDI-hanke (Self-efficacy and learning disability interventions), ja ReadALL (Teknologia-avusteinen lukemaan oppimisen tuki kaikille oppijoille). Lisäksi vuonna 2014 Suomen Akatemia myönsi tutkimusrahoituksen syksyllä käynnistyneelle hankkeelle LITE (opettajien minäpystyvyyden ja kollektiivisen opettajapystyvyyden monitasoinen pitkittäistutkimus).

Muita vuodelle 2014 jatkuneita tutkimushankkeita olivat Kansaneläkelaitoksen tukema oppimisvaikeuksien pysyvyyteen liittyvä hanke sekä OKM:n rahoittama positiivisen käyttäytymisen edistämiseen koulussa tähtäävä ProKoulu, joka toteutetaan yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston kanssa.

Kehitysyhteistyö

Ulkoasiainministeriön rahoittaman GL-Diploma Training -hankkeen myötä Suomessa kehitettyä GraphoGame-tukipalvelua on viety afrikkalaisten lasten saataville sekä koulutettu paikallisia opettajankouluttajia lukemaan oppimiseen ja opettamiseen liittyen. Joulukuussa 2014 saatiin ulkoasianministeriöstä tieto, että uusi e-Learning-kehitysyhteistyöhanke saa rahoituksen vuodelle 2015.

Muu toiminta

Vuoden aikana käynnistyi Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne -säätiön tukema käännöshanke, jossa varhaiskasvatukseen tarkoitettu Jänistarinat-toimintamalli sovelletaan suomenruotsinkieliseen varhaiskasvatukseen sopivaksi.

Niilo Mäki -säätiö osallistui vuoden 2014 aikana GraphoGamen levittämiseen tarkoitetun yrityksen perustamisen suunnittelu- ja valmistelutoimiin. Niilo Mäki -säätiön hallitus on tehnyt päätöksen olla mukana yrityksen perustamisessa. Yrityksen perustaminen tulee tapahtumaan vuoden 2015 alussa.

Yhteistyö oppimis- ja ohjauskeskus Onervan kanssa jatkui niin tutkimus- ja kehittämistoiminnassa kuin materiaalintuotannossakin.

Lastentutkimusklinikka

Lastentutkimusklinikan toiminta jatkui yhteistyössä Jyväskylän kaupungin kanssa. Yhteistyö on mahdollistanut hankkeissa kehitettyjen toimintamallien kokeilun käytännössä, Instituutin tutkijoiden tutustumiseen kliiniseen työhön sekä tuonut Niilo Mäki Instituutin hankkeille läheisen yhteyden käytännön toimintaan lasten ja nuorten oppimisvaikeuksien arvioinnissa ja kuntoutuksessa. Lastentutkimusklinikalla kävi vuonna 2014 oppimisvaikeuksien arvioinnissa 56 lasta ja kuntoutuksessa 92 lasta (26 ryhmissä, 10 parikuntoutuksessa ja 56 yksilökuntoutuksessa).

Koulutus- ja julkaisutoiminta

Niilo Mäki Instituutin koulutustoiminta oli vuonna 2014 aktiivista ja koulutusta järjestettiin eri puolilla Suomea sekä valtakunnallisina verkkokoulutuksina. Koulutustoiminnan tuotot jäivät kuitenkin odotettua pienemmiksi. Räätälöityjen tilauskoulutusten määrä väheni ja osa suunnitelluista koulutuksista jouduttiin perumaan. Kunnissa oleva tiukka taloustilanne ja muun muassa sijaiskiellot ovat selkeästi vaikuttaneet tilanteeseen. Uusia julkaisuja vuonna 2014 olivat *Jänistarinat: Ymmärtävän kuuntelemisen ohjelma*, *Kummi 11: Oppilaan minäkuva ja luottamus omiin kykyihin*, *Osaaks sä? Näkökulmia CP-vammaisten lasten ja nuorten kehityksen arviointiin* ja loppuvuodesta julkaistu *Otetta opintoihin.* Uusista julkaisuista huolimatta julkaisumyynti jäi arvioidusta tavoitteestaan. Osasyynä oli julkaisujen painottuminen loppuvuoteen ja muun muassa painatuksissa tapahtuneet viivästykset.

Hallinto, henkilöstö ja talous

Niilo Mäki Instituutti on merkittävin oppimisvaikeusalan toimija Suomessa. Instituutin arvokkain pääoma on osaavassa ja huippuasiantuntijoista koostuvassa henkilöstössä. Asiantuntijoiden työ luo uusia tutkimustuloksia, toimintamalleja, menetelmiä ja muita tuotoksia, joita voidaan soveltaa käytäntöön ja käytännön toimijoiden tueksi. Kokeneen henkilöstön osaamispääomaa hyödynnetään koulutuksissa sekä kasvatettaessa uutta tutkija- ja kehittäjäsukupolvea.

Niilo Mäki Instituutissa oli vuonna 2014 käynnissä 15 avustuksen saanutta tutkimus- tai kehittämisprojektia sekä neljä Opetushallituksen tukemaan opetustoimen henkilöstökoulutushanketta. Niilo Mäki -säätiön hallintoa ylläpidettiin pääosin (2/3) raha-automaattiyhdistyksen kohdennetulla avustuksella, joka vuodesta 2015 eteenpäin tullaan saamaan yleisavustuksena. Avustuksen lisäksi käytettiin koulutus- ja julkaisutoiminnan tuottoja kattamaan hallintoa ja yleisluontoisia kuluja. Vuoden 2014 hauissa varauduttiin siihen, että tulevana

vuonna myös projekteilta tullaan keräämään yleiskuluja. Vuoden 2014 tuotot rahoittajittain on esitetty kuviossa 1.

Kuvio 1: Tuotot rahoittajittain vuonna 2014

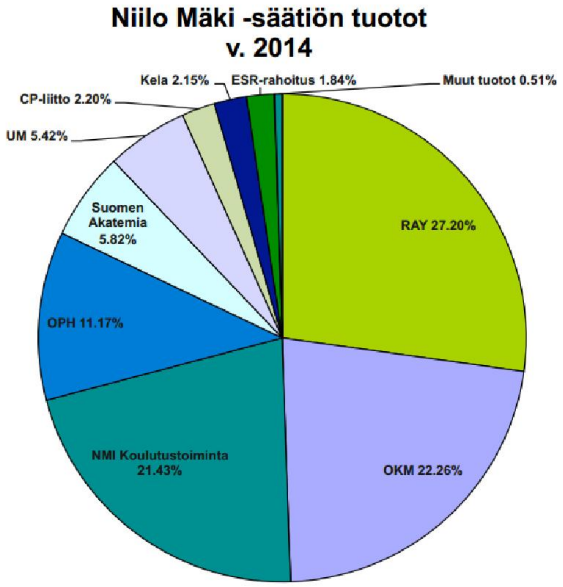

Tuotot rahoittajittain v. 2014

RAY	768 802 €	27,20%
OKM	629 177 €	22,26%
NMI Koulutustoiminta	605 780 €	21,43%
OPH	315 879 €	11,17%
Suomen Akatemia	164 424 €	5,82%
UM	153 164 €	5,42%
CP-liitto	62 252 €	2,20%
Kela	60 894 €	2,15%
ESR-rahoitus	51 947 €	1,84%
Muut tuotot	14 362 €	0,51%
Tuotot yhteensä	2 826 681 €	100,00%

Vuoden lopussa Niilo Mäki -säätiössä oli työntekijöitä 45 henkilöä, joista 27 kokopäiväisessä, 15 osa-aikaisessa työsuhteessa ja kolme tuntilistaperustaisesti. Suurin osa työntekijöistä työskenteli tutkijan, projekti- tai koulutussuunnittelijan nimikkeellä. Koko vuoden ajalta tarkasteltuna kokoaikaisia työntekijöitä oli keskimäärin 29,1 henkilöä kuukaudessa ja osa-aikaisia 18,2 henkilöä (9,6 henkilötyökuukautta) ja tuntilistalla keskimäärin 2,7 henkilöä kuukaudessa. Kokoaikaiseksi muutettuna NMI:n työntekijöiden lukumäärä oli vuoden 2014 aikana keskimäärin 41,4 henkilöä kuukaudessa. Osaava henkilöstö on Niilo Mäki Instituutin tärkein voimavara, joka luo edellytykset huippututkimukselle ja laadukkaalle kehittämistyölle

Niilo Mäki Instituutin tiloissa aloitettiin sisäilmakorjaukset marraskuussa 2014 ja henkilöstö toimi marras- ja joulukuun väistötiloissa. Korjauksiin saatiin investointiavustusta Raha-automaattiyhdistykseltä.

Niilo Mäki -säätiön vuositulos jäi 146 260 € alijäämäiseksi. Alijäämä johtui arvioitua suuremmista yleiskustannuksista, sisäilmaremontista aiheutuneista väistötila-, muutto- ja remonttikustannuksista, koulutus- ja julkaisutoiminnan tuottojen toteutumisesta odotettua pienempänä sekä kehitysyhteistyöhankkeen budjetin ylityksestä. Niilo Mäki -säätiö on kuitenkin hoitanut kaikki taloudelliset velvoitteensa sopimusten mukaisesti.

Olennaiset tapahtumat tilikauden jälkeen

Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne myönsi säätiölle 4-vuotisen avustuksen lukemisen ja tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen arviointi- ja kuntoutusmateriaalin laatimiseksi suomenruotsinkielisten tarpeisiin. Rahoitus on osa laajempaa hanketta, johon muiden rahoittajien päätökset saadaan huhtikuussa 2015.

Raha-automaattiyhdistys myönsi vuodeksi 2015 rahoituksen uudelle hankkeelle ”Kielellisten taitojen ja lukemisen tukeminen maahanmuuttajalapsille” (C36). Säätiön perustoimintaedellytysten avustus muutetaan takaisin yleisavustukseksi (AY5) ja avokuntoutuksen kehittämiseen suunnattu kohdennettu avustus (AK2) päättyi. Lisäksi avustuspäätöksessä osoitettiin investointiavustusta Niilo Mäki Instituutin toimitilojen sisäilmakorjauksiin.

LukiMat-hankkeen ylläpitorahoituksesta on neuvoteltu opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa ja rahoituksen toteutuminen vaikuttaa todennäköiseltä.

Uusia hankehakemuksia on ryhdytty valmistelemaan. Rahoitusta aiotaan hakea ainakin Raha-automaattiyhdistykseltä, Opetushallituksesta, Suomen Akatemialta ja opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Myös muita mahdollisia rahoituslähteitä selvitetään. Yhteistyöneuvotteluja järjestöjen, yritysten ja yliopistojen kanssa on myös aloitettu.

GraphoGame-oppimispelin mahdollista kaupallista hyödyntämistä on suunniteltu.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuosi 2015 tulee olemaan edelleen taloudellisesti tiukka vuosi. Säästöjä tehdään siltä osin kuin mahdollista ja kaikilta hankkeilta ryhdytään perimään kiinteää yleiskustannusosuutta, mikäli hankkeen rahoittaja sitä ei erikseen kiellä. Yleiskustannusosuudella katetaan hankkeille yhteisiä kuluja (mm. yhteiset tilat, hallinnon kulut, työterveys, siivous, yritysvakuutukset, työkykyä ylläpitävät toimet, virkistystoimet).

Säätiön toiminnassa korostetaan edelleen laadukkuutta ja korkeaa tasoa sekä toimien sovellettavuutta käytännön toimijoiden avuksi.

2. Kehittämishankkeet

Lukemissujuvuuden kehityksen tukeminen kouluiässä

Projektin vetäjä: Paula Salmi
Henkilöstö (2014): Paula Salmi, Hanna Pöyliö, Elisa Oraluoma, Pilvi Peura; osa-aikaiset: Johanna Manninen, Katja Korhonen
Kesto: 2012–2014
Rahoittaja: Raha-automaattiyhdistys, RAY-C21
Yhteistyökumppanit: Mannerheimin Lastensuojeluliiton Järvi-Suomen piiri, Jyväskylän kaupungin perheneuvola sekä alueen koulut ja opettajat, Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitos, psykologian laitos, tietotekniikan laitos ja soveltavan kielentutkimuksen keskus sekä Haifan yliopisto, Israel.
Tavoitteet: Tavoitteena on kehittää, arvioida ja saattaa tarjolle uutta tietoa ja menetelmiä sujuvan lukemisen harjoitteluun. Hankkeen osatavoitteet: 1) kehitetään ja arvioidaan uusi toimintamalli vapaaehtoistyönä toteutettavaan yksilölliseen lisätukeen lukusujuvuuden harjaannuttamiseksi kouluilla (Lukumummit ja -vaarit), 2) kehitetään ja arvioidaan uusia lukusujuvuuden harjaannuttamisen välineitä ja materiaaleja käytäntöön oppimisvaikeusalan ammattilaisille, ja 3) laaditaan opas lasten vanhemmille lukemissujuvuuden ongelmista ja niiden tukemisesta arjessa.
WWW-sivut: www.lukusilta.fi

Projektin toiminta ja tulokset 2014:

Lukumummi ja -vaari -toimintamallia kokeiltiin itsenäisenä ja levitettävänä toimintana yhteistyössä MLL:n kanssa. Toiminta oli käynnissä Jyvässeudun kouluilla sekä yhteensä 15 paikkakunnalla. Keväällä 55 Lukumummia ja -vaaria luki 129 lapsen kanssa 32 koululuokalla ja syksyllä 100 Lukumummia ja -vaaria luki 152 lapsen kanssa 38 luokalla. Kultakin 2.–6. luokalta osallistui pari hidasta lukijaa säännöllisesti ja muut lapset harvajaksoisesti lukutuokioihin. Toiminnan vaikuttavuutta arvioitiin osallistuneiden lasten, opettajien, vapaaehtoisten sekä MLL:n piirien ja paikallisyhdistysten kannalta. Hanke perehdytti Lukumummit ja -vaarit sekä MLL:n piirejä ja paikallisyhdistyksiä toimintaan ja järjesti Jyvässeudulla vertaisryhmiä vapaaehtoisille toiminnan aikana yhteistyössä Mannerheimin lastensuojeluliiton Järvi-Suomen piirin kanssa. Toimintamallissa vapaaehtoiset eläkeläiset tarjoavat kouluilla ohjattuja lukutuokioita lapsille, jotka tarvitsevat lisätukea ja innostamista lukemiseen.

Keväällä toteutettiin yksi intensiivinen kuntoutuskokeilu ryhmätutkimuksena Oulun seudun kouluilla. Ryhmäkokeilussa käytettiin Israelissa kehitettyä tietokoneharjoitusohjelmaa. Pelikertoja oli yksitoista. Harjoitusohjelmaa kokeili 12 luokkaa ja 24 2.–6. luokan oppilasta. Samalla seurattiin 200 luokkakaveria. Lisäksi toteutettiin syksyllä yksi intensiivinen kuntoutuskokeilu 4 lapsen pienryhmätutkimuksena NMI:llä yhteistyössä Jyväskylän kaupungin perheneuvolan kanssa. Kuntoutussisältöjen tavoitteena on harjaannuttaa lauseyhteyden hallintaa nopeutetulla yleisellä lukuharjoittelulla (ryhmätutkimus) sekä merkitysyksiköiden eli morfeemien tunnistamisen automatisoitumista nopeutetulla toistoharjoittelulla ja vahvistamalla morfologista tietoisuutta (pienryhmätutkimus). Lisäksi keväällä toteutettiin intensiivinen lukemisen interventio ryhmätutkimuksena osana Opin pystymään -hanketta.

Tutkimuksilla pyrittiin selvittämään tämän tyyppisen harjoittelun vaikuttavuuden ehtoja ja mekanismeja. Näin kehitetään tutkimushavaintoihin pohjaavaa käytännöllistä sovellusta harjaannuttamisen menetelmiksi. Yhteistyössä Jyväskylän kaupunginkirjaston kanssa kehitettiin uudenlainen sähköinen Lukusiivet-lukudiplomi. 206 oppilaalle 2.–6. luokilta tehtiin lukemistottumuksista kysely, jonka perusteella valittiin helppolukuisia ja innostavia kirjoja. Lukudiplomi on suunnattu 2.–6. luokan oppilaille, jotka tarvitsevat lisätukea tai innostamista lukemiseen. Vuoden aikana raportoitiin hankkeen kuntoutuskokeiluista Kielikukko-lehdessä sekä NMIBulletinissa. Opinnäytetöitä valmistui tietokoneharjoittelun, morfologiaharjoittelun sekä

vapaaehtoistoimintamallin vaikuttavuudesta. Lisää opinnäytetöitä on valmisteilla em. kuntoutuskokeiluihin sekä Lukusiivet-lukudiplomiin liittyen.

Vanhempainopas työstettiin ja julkaistiin vuoden 2014 lopussa. Opas tarjoaa lukemisvaikeuslasten vanhemmille selkokielisen tietopaketin lukemissujuvuuden ongelmista, niiden vaikutuksista sekä keinoista tukea lukemista arjessa. Opas on saatavilla maksutta osoitteessa www.lukusilta.fi. Oppaassa on tarjolla harjoituskeinojen sekä tiedon lisäksi vertaistuellisia videoita, joissa opettajat ja vanhemmat kertovat kokemuksistaan lukemisvaikeuden tunnistamisesta ja tukemisesta arjessa. Oppaan käytettävyydestä tehtiin tutkimus sivuston valmistumisen myötä, ja käytettävyystutkimuksesta on valmisteilla opinnäytetyö.

Hankkeen toimintaa, tuloksia ja tuotoksia on esitelty vuoden aikana hankkeeseen osallistuneille opettajille, vapaaehtoisille, yhteistyökumppaneille sekä asiasta kiinnostuneille hankkeen päätösseminaarissa, Educa-messuilla, Hyvä Alku -tapahtumassa, NMI:n koulutustilaisuuksissa ympäri Suomea, valtakunnallisessa Oppimisvaikeustutkijatapaamisessa Vaasassa sekä Tallinnan yliopistossa. Lukumummi ja -vaari -toiminnan Yhdessä lukemaan -tapahtumaa vietettiin huhtikuussa valtakunnallisella Lukuviikolla ja sen yhteydessä julkaistiin LukumummiRÄP-cd. Lisäksi hankkeen toiminnasta ja erityisesti Lukumummi ja -vaari -toiminnasta on julkaistu juttuja radiossa kuten Keski-Suomen alueuutisissa, maakuntaradiossa, Radio Kompassissa ja Radio Jyväskylässä sekä lehdissä kuten SuurJyväskylän lehdessä, Lapsemme-lehdessä ja Laukaa-Konnevesi -lehdessä.

Tuotoksena syntyi valmis levitettävä Lukumummi ja -vaari -toimintamalli materiaaleineen ja perehdytysohjelmineen. Toimintaa levitettiin 15 paikkakunnalle. Tulosten mukaan lapset, joilla oli lukemissujuvuuden pulmia, kokivat lukemisen helpommaksi ja luottivat enemmän kykyynsä oppia lukemaan sujuvammin lukutuokioiden jälkeen. Vapaaehtoiset Lukumummit ja -vaarit kokivat pystyvänsä auttamaan lapsia. Samalla heidän sosiaalinen toimintansa ja merkityksellisyyden tunteensa kasvoi. Opettajat kokivat Lukumummien ja -vaarien tuovan lisäapua lukemisen tukemiseen ja koulujen verkottuvan paremmin lähiyhteisöön.

Hankkeessa kokeiltiin uusia tietokoneharjoitusohjelmia sekä interventio-ohjelmia. Tulosten mukaan morfologiainterventioon, tietokoneharjoitusohjelmaan sekä Lukumummi ja -vaari -toimintaan osallistuneet lapset, opettajat sekä vapaaehtoiset kokivat lukemisinterventioihin osallistumisen myönteisenä. Tuloksia interventioihin osallistuneiden lasten harjoittelusta analysoidaan vielä tarkemmin. Lisäksi kehitettiin uudenlainen sähköinen Lukusiivet-lukudiplomi hitaille ja motivoitumattomille lukijoille. Lukudiplomi on saatavilla osoitteessa http://keskikirjastot.fi/web/arena/lukusiivet

Hankkeessa julkaistiin vanhempainopas osoitteessa www.lukusilta.fi.

Pienten lasten kognitiivisten kehitysviivästymien perhekeskeinen kuntoutus (Varkku 2)

Projektin vetäjä: Aino Mattinen
Henkilöstö (2014): Aino Mattinen ja Paula Alpimaa-Reivolahti
Kesto: 2011–2013 (jatkui vuodelle 2014)
Rahoittaja: Raha-automaattiyhdistys, RAY-C22
Yhteistyökumppanit: Projektissa kehitettävä ohjelma ja ohjelmaan liittyvä tutkimus on tehty Niilo Mäki Instituutin ja Turun Yliopiston Oppimistutkimuksen keskuksen yhteistyönä. Kumppaneita olivat myös Turun yliopiston Opettajankoulutus sekä Lastentarhanopettajakoulutus sekä Turun kaupungin opetus- ja kasvatustoimeen kuuluva varhaiskasvatus.
Tavoitteet: Tavoitteena on ollut kehittää tutkimuksin varmennettu kuullun ymmärtämisen ohjelma, joka ohjaa varhaiskasvatuksen henkilöstöä ja lapsen vanhempia tukemaan lapsen kuullun ymmärtämisen taitoja keskustelevan lukemisen menetelmää käyttäen. Projektissa kehitettyä ohjelmaa tullaan esittelemään, levittämään ja juurruttamaan alan ammattilaisten työvälineeksi. Keskeisenä tavoitteena on kuullun ymmärtämisen tukemiseen liittyvän tutkimustiedon lisääminen.

Projektin toiminta ja tulokset 2014:

Loppukesästä valmistui projektissa kehitetty harjoitusmateriaali, jonka nimi on Jänistarinat, ymmärtävän kuuntelemisen ohjelma. Lisäksi ohjelma on käännetty ruotsinkielelle Brita Maria Renlundin muistosäätiön rahoittamana.

Vuoden 2014 aikana saatettiin loppuun intervention vaikuttavuuteen liittyneen tutkimusaineiston analysointi. Myös muun tutkimusaineiston kuten päiväkodin lukuhetkistä otettujen videotallenteiden analysointia on tehty kuluneen vuoden aikana.

Syksyllä interventiotutkimukseen osallistuneiden päiväkotien varhaiskasvattajille ja esimiehille pidettiin Turun yliopistolla tilaisuus, jossa heille esiteltiin intervention tutkimustuloksia ja jaettiin Jänistarinat-ohjelman materiaali kiitokseksi heidän osallistumisestaan tutkimukseen. Vuoden 2012–2013 tutkimukseen osallistuneiden lasten vanhemmat ovat saaneet tiedustella lastensa tutkimustuloksista.

Jänistarinat-ohjelmaa ja siihen liittyneen interventiotutkimuksen tuloksia on esitelty kansallisissa ja kansainvälisissä tutkijakoulutustapahtumissa. Lisäksi projektissa on ollut useita Turun yliopiston opettajankoulutuslaitoksen graduntekijöitä.

Projektin tuotoksena valmistui harjoitusohjelma: Jänistarinat, ymmärtävän kuuntelemisen ohjelma.

Tutkimustulosten mukaan Jänistarinat-opetusohjelmaan osallistuneiden lasten sanavarasto, kuullun ymmärtäminen sekä tarinan ymmärtäminen ja päättelytaidot kehittyivät tilastollisesti merkitsevästi enemmän kuin kontrolliryhmän lasten vastaavat taidot.

Oppimisvaikeudet ja lapsen oma kokemus (OMIS)

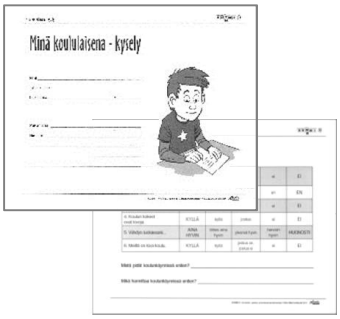

Projektin vetäjä: Tuija Aro
Henkilöstö (2014): Tuija Aro, Elina Järviluoma, Marketta Mäntylä ja tuntityöntekijöitä
Kesto: 2010–2013 (jatkui vielä 2014 vuodelle)
Rahoittaja: RAY C24
Yhteistyökumppanit: Jyväskylän kaupungin koulutoimi ja perheneuvola, KSSHP, Larmis Helsingistä, Psyke Tampereelta, Terapianurkka Nummelasta, MLL, ADHD-liitto, VamLas, Lapsiasiainvaltuutetun toimisto sekä yksittäiset asiantuntijat
Tavoitteet: Tavoitteena oli lisätä tietoa lasten ja nuorten oppimisvaikeuksiin liittyvistä kokemuksista sekä tuottaa materiaalia niiden arvioimiseen ja myönteisen minäkäsityksen tukemiseen opettajien ja terapeuttien käyttöön.

Projektin toiminta ja tulokset 2014

Vaikka hanke virallisesti päättyi jo vuoden 2013 lopussa, hankkeen varsinaiset tuotokset valmistuivat vuoden 2014 alussa. Keskeisin tuotos oli KUMMI-sarjan Oppilaan minäkuva ja luottamus omiin kykyihin -julkaisu, joka sisältää katsauksen siihen, mitä lasten oppimisesta ja siihen liittyvistä kokemuksista nykyisin tiedetään. Kirjasta lukija saa käyttöönsä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvän kyselylomakkeen lapsen täytettäväksi ja runsaasti erilaisia harjoituksia ja tehtäviä.

Keväällä 2014 julkaistiin myös oppimisvaikeuksia kuvaavat oppaat, joista on omat versiot lapsille, nuorille ja lasten ja nuorten vanhemmille. Oppaissa kuvataan lukemisen ja matematiikan taitojen kehitystä ja niihin liittyviä vaikeuksia, vaikeuksien syitä, apukeinoja ja sitä, miltä vaikeus voi tuntua. Oppaat on tarkoitettu lapsen tai nuoren itsensä luettavaksi tai yhdessä aikuisen kanssa työstettäväksi. Ne voit tulostaa ilmaiseksi osoitteesta http://www.nmi.fi/julkaisut/ilmaiset-materiaalit/omis-oppaat.

OMIS -oppaat:

Opas lukivaikeudesta lapsille
Opas lukivaikeudesta nuorille
Opas lukivaikeudesta lasten vanhemmille
Opas lukivaikeudesta nuorten vanhemmille

Opas matematiikan oppimisvaikeuksista lapsille
Opas matematiikan oppimisvaikeuksista nuorille
Opas matematiikan oppimisvaikeuksista lasten vanhemmille
Opas matematiikan oppimisvaikeuksista nuorten vanhemmille

Lisäksi Lapsiasiavaltuutetun toimiston kanssa toteutettiin vuoden 2014 Hyvä Alku-messuilla seminaari liittyen lapsen kuulemiseen eri palveluntuottajien ja viranhaltijoiden toimesta.

HAHKU-Hahmottamisen kuntoutus

Projektin vetäjä: Pekka Räsänen
Henkilöstö (2014): Pekka Räsänen, Suvi Ylönen
Kesto: 2014–2017
Rahoittaja: Raha-automaattiyhdistys, RAY-C33
Yhteistyökumppanit: Järjestöt: ADHD-liitto ry, Aivoliitto ry, Suomen CP-liitto, Erilaiset oppijat ry, Koulut ja erityiskoulut: ohjaus- ja oppimiskeskus Onerva, Jyväskylän yliopiston Normaalikoulu Tutkimuslaitokset ja yliopistot: Psykologian ja liikuntatieteiden laitokset jsekä kasvatustieteiden tiedekunta; Jyväskylän yliopisto; Klingberg lab, Karolinska Institutet, Ruotsi; Aalto Yliopisto, Helsinki; Division of Cognitive Neuroscience, The Johns Hopkins University, USA; Department of Psychology, Temple University, USA
Yritykset: Movya Oy
Tavoitteet: Tuottaa verkkotietopalvelun, tiedotuksen ja koulutusten avulla tietoa hahmotushäiriöistä, niiden tunnistamisesta ja tukemisesta sekä kehittää tietokoneavusteisia arvioinnin ja kuntoutuksen välineitä hahmotushäiriöiden kuntoutuksen sekä oppimisen tukemiseksi.
WWW-sivut: www.hahku.fi
https://www.facebook.com/hahmottaminen

Projektin toiminta ja tulokset 2014:

Projektin ensimmäisenä toimintavuonna rakennettiin puitteita tiedontuottamiselle ja aloitettiin tietokoneavusteisten kuntoutus- ja arviointimenetelmien kehitystyö. Tiedontuottamisen osa-alueella keskeisimpänä toimintamuotona oli tiedonvälitys yhteistyöjärjestöjen kautta sekä kokemusasiantuntijuustiedon keruu haastattelujen avulla.

Hankkeelle perustettiin yhteistyöjärjestöjen ja -koulujen edustajista koostuva ohjausryhmä, joka kokoontui neljästi. Ohjausryhmä piti avoimen nimi- ja logokilpailun, johon tuli lähes 100 ehdotusta. Sen pohjalta hankkeelle annettiin nimeksi ”HAHKU -hahmottamisen kuntoutus”.

Tiedotusta toteutettiin laajalla rintamalla. Sitä aloitettiin jo runsaan kuukauden kuluttua hankkeen käynnistämisestä Hyvä Alku -tapahtumassa, jossa Hahmottamisen kuntoutus -esitelmää oli kuuntelemassa yli 800 päivähoidon ja alkuopetuksen ammattilaista – Hyvä Alku -tapahtuman ennätysyleisö. Lisäksi pidimme esitelmät kuudessa yhteistyöjärjestöjen tapahtumassa sekä perustimme hankkeelle verkko- sekä Facebook-sivustot. Hanketta sekä hahmotushäiriöiden tunnistamista ja kuntoutusta esiteltiin myös neljästi yhteistyöjärjestöjen lehdissä. Eräs lehtikirjoituksemme lukenut innostui lähettämään palautetta: "Sain viikolla uusimman CP-lehden. En ole vielä lukenut kuin artikkelin hahmotushäiriöistä. Täytyy sanoa, että tämä artikkeli antoi enemmän tietoa poikani hahmotusongelmista kuin kaikki aiemmin lukemani jutskat. Kiitos! Tätä on kaivattu.”

Tietokoneavusteisen hahmotusvaikeuksien tunnistamisen menetelmien toteutustyö kilpailutettiin. Saaduista kuudesta tarjouksesta ohjausryhmä valitsi toteuttajaksi jyväskyläläisen Movya Oy:n. Arviointitehtävien valmistamisessa on saatu tukea alan johtavilta asiantuntijoilta USA:sta. Kesällä aloitettiin myös merkittävä yhteistyö Karolinska Institutetin kanssa tietokoneavusteisten kuntoutusmateriaalien tuottamisessa.

Kokemusasiantuntijuustiedon keruuta tukemaan saatiin 3 kasvatustieteen pro gradu -tutkielmantekijää sekä hahmotushäiriöiden tunnistamisen menetelmätiedon tutkimukseen yksi psykologian lisensiaatintyöntekijä.

Projektin työntekijät julkaisivat vuoden 2014 aikana 3 tutkimusartikkelia, 3 kirjanlukua, yhden kuntoutusmenetelmän, 10 tieteellistä kongressiesitelmää, 4 artikkelia järjestölehtiin ja 9 yleisöluentoa.

Mukaan!-hanke

Projektin vetäjä: Tuire Koponen (yhteistyöprojekti CP-liiton kanssa)

Henkilöstö (2014): Tuire Koponen, Helena Palm, Ivan Maslov, Johanna Manninen, Miika Pekkarinen

Kesto: 2012–2014

Rahoittaja: Raha-automaattiyhdistys (CP-Liiton projekti)

Yhteistyökumppanit: Suomen CP-liitto, Ruskeasuon koulu (Helsinki), Onerva Mäen koulu (Jyväskylä), Mäntykankaan koulu (Kuopio), Huhtasuon yhtenäiskoulu (Jyväskylä) and Tikoteekki (Jyväskylä).

Tavoitteet: Mukaan- hankkeen tavoitteena on ollut kehittää tietokoneavusteinen lukemisen ja laskemisen perustaitojen ja niihin liittyvien alataitojen arviointiin tarkoitettu tehtäväkokonaisuus verkkoympäristöön siten, että se on valtakunnallisesti kaikkien koulujen ja CP-vammaisten lasten kanssa työskentelevien opettajien, erityisopettajien ja koulupsykologien käytössä.

Projektin toiminta ja tulokset 2014

Vuoden 2014 kehitettiin edelleen esteettömyys ominaisuuksia Neure-ympäristöön ja viimeisteltiin valintanäkymä. Viimeisteltiin ja julkaistiin tietokoneavusteinen lukemisen ja laskemisen perustaitojen ja niihin liittyvien alataitojen arviointiin tarkoitettu tehtäväkokonaisuus. Kerättiin ja julkaistiin viiteaineisto tietokoneavusteisiin muistitehtäviin.

Järjestettiin koulutuksia yhteistyötahoille välineiden käyttöön liittyen.

Tietokoneavusteinen lukemisen ja laskemisen perustaitojen ja niihin liittyvien alataitojen arviointiin tarkoitettu tehtäväkokonaisuus siten, että se on valtakunnallisesti kaikkien koulujen ja CP-vammaisten lasten kanssa työskentelevien opettajien, erityisopettajien ja koulupsykologien käytössä.

Lasten ja nuorten oppimisvaikeuksien avokuntoutuksen tutkimus ja kehittäminen

Projektin vetäjä: Tuija Aro

Henkilöstö (2014): Tuija Aro, Jari Westerholm, Mika Paananen, Timo Ahonen

Kesto: 2002–2014

Rahoittaja: Raha-automaattiyhdistys, AK2

Yhteistyökumppanit: Lastentutkimusklinikka, oppimisvaikeusalan järjestöt

Tavoitteet: Tarkoituksena on tuottaa lasten ja nuorten oppimisvaikeuksien kuntoutustoiminnan tueksi näyttöön ja tutkimukseen perustuvaa tietoa, menetelmiä ja materiaaleja. Toiminnan tuotokset kohdennetaan sekä asianomaisille itselleen (lapset, huoltajat, asianomaisjärjestöt) että eri alojen kuntoutustyötä tekevien järjestöjen ja yhteiskunnallisen palvelurakenteen ammattilaisten käyttöön. Hankkeen myötä varmistetaan, että lasten ja nuorten avuksi on käytettävissä ajantasaisimpaan tutkimustietoon perustuva kuntoutuksellinen ja ennaltaehkäisevä tuki.

Projektin toiminta ja tulokset 2014

RAY:lta saatu kohdennettu avustus on mahdollistanut eri tutkimushankkeissa tuotetun tiedon jalostamisen käytäntöön levitettävään muotoon. Rahoitus on mahdollistanut myös elintärkeiden tutkimuksen tukipalveluiden ylläpitämisen. Tämä sisältää NMI:ltä valmistuvien julkaisujen ja opinnäytetöiden tilastomenetelmällisen tuen, alustavien tutkimus- ja kehittämishankkeiden suunnittelu-, analysointi- ja raportointitukea metodien osalta, sekä laajemmin tilastollisten metodien kehittymisen seurannan kansallisella ja kansainvälisellä tutkimuskentällä ja tarpeelliseksi havaittujen uusien menetelmien tuominen NMI:n tutkijoiden käyttöön. Lisäksi vuonna 2014 jatkettiin Niilo Mäki Instituutin henkilökunnan koulutusta tilastollisen menetelmäosaamisen kehittämiseksi.

NMI:n Kummi-sarja on vakiinnuttanut asemansa korkealaatuisena arviointi- ja kuntoutusmateriaalien julkaisuna. Vuonna 2014 sarjassa julkaistiin ”KUMMI 11. Oppilaan minäkuva ja luottamus omiin kykyihin” kuvaa minäkäsitystä erityisesti oppimisvaikeuksien näkökulmasta ja tarjoaa laajan katsauksen nykytietoon aiheesta. Kummissa esitellään myös Minä oppijana -kysely, jolla voi kartoittaa lapsen käsityksiä koulunkäynnistä ja oppimisesta, ja joka on hyvä apu keskusteltaessa lapsen ajatuksista. Lisäksi kirjassa kuvataan lapsen tukemisen periaatteita monipuolisesti: se sisältää runsaasti tehtäviä ja harjoituksia, joita voi käyttää mm. myönteisen minäkäsityksen tukemiseen, hyvien työskentelytapojen kehittämiseen sekä ajatusten, tunteiden ja toiminnan välisten yhteyksien pohtimiseen lapsen kanssa. Vuoden 2014 aikana viimeisteltiin myös ”KUMMI 12. Ymmärrämmekö näkemäämme - visuaalisen hahmottamisen häiriöt”-julkaisua, jossa aiheena ovat visuaalisen tiedon eli näkötiedon käsittelyssä ilmenevät häiriöt. Kohdennetulla avustuksella on voitu kattaa osaa teosten toimitustyöhön liittyvistä kustannuksista. Myös kahta vuonna 2015 julkaistavaa varhaiskasvatukseen liittyvä KUMMI-teosta suunniteltiin ja valmisteltiin. Vuonna 2014 julkaistiin uudistettu painos ”Joko se puhuu”-käsikirjasta, jossa kirjoittajina oli useita Niilo Mäki Instituutin asiantuntijoita.

AK2-avustus on mahdollistanut myös kuntoutukseen liittyvän kehittämisyhteistyön valmistelun ja suunnittelun muun muassa eri järjestöjen (kuten CP-liitto, Aivoliitto, ADHD-liitto, Erilaisten oppijoiden liitto, Mannerheimin lastensuojeluliitto, Suomen Vanhempainliitto) kanssa.

Kesällä ja syksyllä 2014 käytiin RAY:n edustajien kanssa keskusteluja siitä, että kohdennetun avustuksen toiminnan painopistettä tulisi kohdentaa uudelleen. RAY:n huomio kohdentui erityisesti hankkeessa toteutettavan metodologisen tuen kohdentumiseen koko organisaatiolle. RAY:ltä saadun palautteen myötä AK2-avustuksen hakemisessa vuodelle 2015 painopistettä muutettiin vahvemmin kuntoutustoiminnan

kehittämistoimintaan sekä oppimisvaikeuksiin liittyvän tiedon välittämiseen. Valitettavasti hanke ei saanut jatkorahoitusta.

LukiMat -lukeminen

Projektin vetäjä: Ville Mönkkönen
Henkilöstö (2014): Jaakko Ryssy, Miika Pekkarinen, Matti Kinnunen, Matti Lehtinen (JYU), Ville Mönkkönen, Iida Porokuokka, (Kirsi Kantola)
Kesto: 2012 – 2014
Rahoittaja: OKM
Yhteistyökumppanit: Jyväskylän Yliopisto, Graphogame-projektit
Tavoitteet: LukiMat -hankkeen tavoitteena on ollut kehittää tietoverkkovälitteinen palvelu esiopetuksen ja peruskoulun lapsille, joille lukemisen ja matematiikan oppimisvalmiuksien ja perustaitojen saavuttaminen on haastavaa. Tällä hetkellä palvelu kattaa esikoulun ja perusopetuksen ensimmäiset vuosiluokat (1-4). Hanke koostuu lukemisen ja matematiikan sekä Oppimisen arvioinnin osahankkeesta. Hankkeen ensimmäinen kehittämisvaihe ajoittui vuosille 2007–2009 ja jatkokausi vuosille 2010–2011.

Projektin toiminta ja tulokset 2014:

Vuonna 2014 jatkettiin uuden peliversion kehitystä Unity-alustalle. Projektin tuotos oli uusi Ekapeli Eskarin versio nimeltään Ekapeli Alku. Peli saatiin julkiseen testaukseen syksyllä 2014, ja se julkaistaan alkuvuodesta 2015 Android- ja iOS-alustoille sekä tietokoneille.

Peliin tuli parannettu adaptaatio erityisesti kirjainten opetteluun, kartta jossa seikkaillaan, monia uusia tehtävätyyppejä ja uusi kolmiulotteinen pelaajahahmo, jota pelaaja voi pukea pelirahalla kaupasta ostamillaan esineillä. Uuden peliversion kehitystyötä tehdään yhteistyössä Jyväskylän Yliopiston GraphoGame-projektien kanssa.

Alkuvuodesta 2014 Ekapeliä esiteltiin ITK-konferenssissa ja Educa-messuilla.

Vuoden aikana jatkettiin käyttäjätuen tarjoamista Ekapelin käyttäjille. Käyttäjätukipyyntöjä oli 2327 kappaletta, puheluita 108, ja pelaajien yhdistämispyyntöjä 7952. Vuonna 2013 otettiin käyttöön pelaajamäärien anonyymi seuranta. Seuranta osoitti, että vuonna 2014 Ekapelin kaikkia versioita pelattiin noin 2 miljardia sekuntia, eli 23000 yhtäjaksoista vuorokautta. Saman määrän korvaamiseen henkilökohtaisella erityisopetuksella tarvittaisiin jopa 400 erityisopettajan vuosittainen työpanos. Peliä pelattiin 226592 eri pelaajahahmolla (lapsi voi halutessaan luoda useamman kuin yhden pelaajahahmon). Tyypillisenä koulupäivänä peliä pelasi keskimäärin 7500 lasta, ja kesäisinkin noin 800 lasta päivässä.

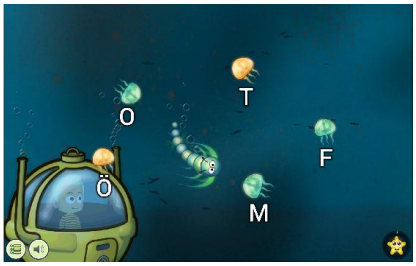

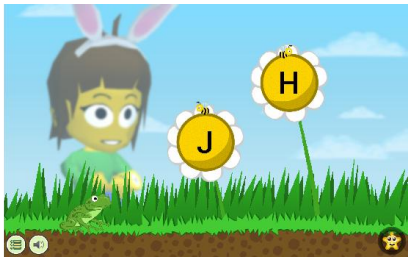

LukiMat-matematiikka ja oppimisen arviointi

Projektin vetäjä: Tuire Koponen

Henkilöstö (2014): Tuire Koponen, Alex Maslov, Ivan Maslov, Johanna Manninen, Helena Palm, Riikka Sorvo, Heidi Hellstrand, Juho Tammela

Kesto: 2007–2014 (ylläpitokausi 2012-2014)

Rahoittaja: Opetus- ja kulttuuriministeriö

Yhteistyökumppanit: Jyväskylän yliopisto, Åbo Akademi, CP-liitto ja Onerva Mäen koulu

Tavoitteet: LukiMat -hankkeen tavoitteena on ollut kehittää tietoverkkovälitteinen palvelu esiopetuksen ja peruskoulun lapsille, joille lukemisen ja matematiikan oppimisvalmiuksien ja perustaitojen saavuttaminen on haastavaa. Tällä hetkellä palvelu kattaa esikoulun ja perusopetuksen ensimmäiset vuosiluokat (1-4). Hanke koostuu lukemisen ja matematiikan sekä Oppimisen arvioinnin osahankkeesta. Hankkeen ensimmäinen kehittämisvaihe ajoittui vuosille 2007–2009 ja jatkokausi vuosille 2010–2011.

Projektin toiminta ja tulokset 2014

Jatkokauden päätteeksi LukiMat-hankkeen toimintojen vakiinnuttamiseen ja ylläpitoon myönnettiin rahoitusta opetus- ja kulttuuriministeriöstä vuosille 2012-2014. Ylläpitotoimilla on varmistettu LukiMat-verkkopalvelun sisältöjen ajantasaisuus sekä harjoitepelien (Numeroradan eri versiot) ja harjoite-ja arviointiympäristön (Neure) toimivuus vaikka käyttöjärjestelmät ja tekniset käyttöympäristöt muuttuvat ja kehittyvät. Lisäksi on tarjottu palvelun ja harjoitemenetelmien käyttöön tukea.

Matematiikan tietopalveluun tehtiin päivityksiä vanhemmille osioon ja tietopalveluun. Päivitetyt osiot julkaistiin ja niiden käännöstyö ruotsiksi aloitettiin. Harjoitemenetelmistä julkaistiin numeroradan uusi suomenkielinen versio, joka kehitetty yhteistyössä LukiMat-hankkeen kanssa. Neure-ympäristössä on jatkettu vaiheittaista siirtymistä java-riippumattomaan Vaadin- ympäristöön. Tätä kehitystyötä jatketaan edelleen. Lisäksi on tehty välttämättömiä päivityksiä ympäristön toimivuuden varmistamiseksi. Oppimisen arvioinnin välineissä aloitettiin sähköisten versioiden muokkaaminen.

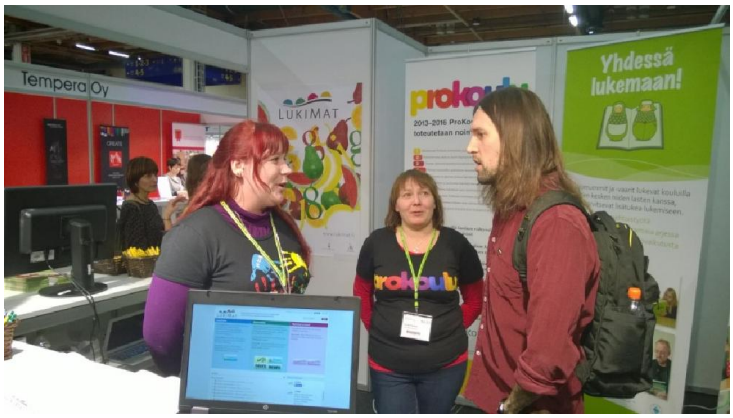

Polkuja läpäisyn edistämiseksi toisella asteella 3

Projektin vetäjä: Elisa Salmi

Henkilöstö (2014): Elisa Salmi

Kesto: 2014 (nykyinen vaihe).

Rahoittaja: OPH (kumppanuusprojekti Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän kanssa)

Yhteistyökumppanit: Jyväskylän koulutuskuntayhtymän Jyväskylän ammattiopisto, Harjun kampus ja Jämsän ammattiopisto, Auvilan kampus, Jyväskylän aikuisopisto, Jyväskylän Etsivä nuorisotyö **Tavoitteet:** Projektin tavoitteena on oppimiskyvyiltään heikkojen ja heikosti motivoituneiden opiskelijoitten tunnistaminen, heidän opiskelunsa tukeminen ja motivaation vahvistaminen opintoihin sitoutumisen varmistamiseksi ja opintojen loppuun saattamiseksi. Lisäksi pyritään pedagogiikan kehittämiseen ja yhteistyön lisäämiseen.

Projektin toiminta ja tulokset 2014

Jaksolla 5; 3.3. - 11.4. ja syksyllä jaksolla 2; 25.9. – 10.11. pidettiin interventio laboratorioryhmälle. Ryhmässä oli keväällä 7 osallistujaa ja syksyllä 5 osallistujaa. Interventioryhmissä oli poissaoloja hyvin vähän. Sisällöllisesti kurssilla vahvistettiin pääasiassa opiskelijoiden oppimistaitoja ja -strategioita, harjoiteltiin arjessa tarvittavia taitoja ja opiskeltiin atto -aineita. Jonkin verran opiskelijat tekivät rästitehtäviään. Valmiiksi saatiin keskimäärin 2,4 opintoviikkoa opiskelijaa kohti.

Lisäksi opiskelijoille on annettu yksilöllistä ja pienryhmätukea tarvittaessa.

Hanke järjesti 24.4. koulutuksen ”Haasteellisten nuorten opiskelun tukeminen ammatillisissa opinnoissa”. (4 tuntia) interventiomallista ja lukivaikeuksista opiskelun haasteina Jyväskylässä. Koulutusta oli mahdollista seurata paikalla tai samanaikaisesti ja seuraavan viikon ajan netissä. Osallistujia oli 26.

Yhteistyö Oppimis- ja ohjauskeskus Onervan kanssa

Projektin vetäjä: Tiina Siiskonen
Henkilöstö (2014): Tiina Siiskonen
Kesto: koko NMI:n toiminnan ajan
Rahoittaja: OPH/Onerva Mäen koulu
Yhteistyökumppanit:
Tavoitteet: hankkeiden kohteena ovat olleet erityisesti kielenkehityksen vaikeudet varhaislapsuudessa ja suomea toisena kielenä opiskelevien lasten kielellisten taitojen arviointivälineiden kehittäminen

Projektin toiminta ja tulokset 2014

Asiantuntijavaihtoa ja koulutustoimintaa on jatkettu hyväksi havaitun toimintatavan mukaan.

Keskeisenä NMI:n ja Onervan yhteisenä hankkeena on ollut uusitun painoksen tuottaminen ”Joko se puhuu? Kielenkehityksen vaikeudet varhaislapsuudessa”-kirjasta, jonka ensimmäinen painos julkaistiin jo vuonna 2003. Kirjan toimituskuntaan kuuluvat Tiina Siiskonen, Tuija Aro, Timo Ahonen ja Ritva Ketonen. Kirjan tuottamisessa on toimittajien lisäksi ollut mukana useita kymmeniä asiantuntijoita. Kustantajana on PS-kustannus. Kirja valmistui syksyllä 2014.

Syksyllä 2013 käynnistyneessä NMI:n ja Onervan yhteistyöhankkeessa tavoitteena on ollut kartoittaa ja kehittää välineitä suomea toisena kielenä puhuvien lasten oppimisen pulmien arviointiin. Hankkeessa kehitettävät uudet välineet tulevat ainakin osittain tietokoneavusteisiksi Niilo Mäki Instituutissa kehitettyyn Neure-ympäristöön ja yhteistyötä tehdään LukiMat-hankkeen kanssa. Vuonna 2014 pilotoitiin suomen- ja venäjänkielellä laadittua sanavarastoa, suhdekäsitteiden hallintaa sekä lauserakenteiden ymmärtämistä arvioivia tehtäviä. Näitä arviointitehtäviä on käytetty myös tiedonhankintamenetelminä kahdessa erityispedagogiikan oppiaineen gradututkielmassa.

Lisäksi Niilo Mäki Instituutti on aloittanut yhteistyössä ADHD-liiton, Aivoliiton, CP-liiton, Erilaiset oppijat ry:n, oppimis- ja ohjauskeskus Onervan sekä Jyväskylän yliopiston Normaalikoulun kanssa vuoden 2014 alusta nelivuotisen Hahku-hankkeen, jonka tarkoituksena on tuottaa tietoa ja osaamista hahmotushäiriöiden kuntoutukseen (ks. tarkemmin ko. kohta toimintakertomuksessa).

3. Tutkimushankkeet

Opin pystymään! Self-efficacy and learning disability interventions (SELDI)

Projektin vetäjä: Tuija Aro

Henkilöstö (2014): Paula Salmi, Vesa Närhi, Tuire Koponen, Mika Paananen, Pilvi Peura

Kesto: 2013–2015

Rahoittaja: Suomen Akatemia, Skidi Kids –ohjelma

Yhteistyökumppanit: Hanke on yhteistyöhanke Jyväskylän yliopiston Kasvatustieteiden laitoksen/Erityispedagogiikka kanssa. Jyväskylän kaupungin perusopetuspalvelut on ottanut tutkimuksen kehittämishankkeekseen ja mukana on myös muita kuntia Keski- ja Itä-Suomesta. Lisäksi yhteistyökumppaneina on muita laitoksia Jyväskylän yliopistosta, Itä-Suomen yliopisto, sekä ulkomaiset asiantuntijat Yorkin, Oxfordin ja Haifan yliopistoista.

Tavoitteet: Kehittää menetelmiä tukea lapsen myönteisiä käsityksiä kyvystään oppia, saada lisää tutkittua tietoa siitä, miten lapsen uskoa omiin taitoihinsa eli minäpystyvyyden tunnetta voisi tukea lukemisen ja matematiikan erityisopetuksessa, mikä merkitys minäpystyvyydellä on akateemisten taitojen oppimiseen ja miten se kehittyy osana tarkkaavuuden ryhmäkuntoutusta

Projektin toiminta ja tulokset 2014

Vuoden 2013 lopulla noin 1200 lasta osallistui seulontatutkimuksiin yhteistyökunnissa. Vuoden 2014 alussa näiden lasten joukosta valittiin lukemisen ja matematiikan interventioihin osallistujat (noin 160 lasta) ryhmäseulontojen ja tarkempien yksilötutkimusten perusteella. Lukemisen ja matematiikan interventiot toteutettiin yhteistyökouluilla kevään 2014 aikana. Loppumittaukset tehtiin toukokuussa ja seurantamittaukset syksyllä. Vastaavasti tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen Maltti-interventiot ja niiden loppu- ja seurantamittaukset saatettiin päätökseen vuoden 2014 aikana. Aineiston keruu jatkuu kuitenkin vielä, ja lopullinen aineisto on käytössä syksyllä 2015.

Aineistoa on pisteytetty ja syötetty tilasto-ohjelmaan useiden opiskelijoiden ja tuntityöläisten avustamana. Syksyn aikana päästiinkin jo tekemään ensimmäisiä analyysejä alkuvuoden alkumittausaineistosta. Niiden pohjalta on valmisteilla neljä kansainvälistä julkaisua. Lisäksi niiden perusteella on tehty kongressiesitysehdotuksia vuoden 2015 kongresseihin.

Opettajat suhtautuivat mielenkiinnolla SELDI-hankkeen koulutuksiin ja itse interventioihin, vaikka tutkimushanke veikin merkittävästi aikaa sekä oppilailta että opettajilta. Varsinaisia tuloksia tutkimuksesta saadaan vuoden 2015 aikana.

Opettajien minäpystyvyyden ja kollektiivisen opettajapystyvyyden monitasoinen pitkittäistutkimus (LITE)

Projektin vetäjä: Olli-Pekka Malinen
Henkilöstö (2014): Olli-Pekka Malinen
Kesto: 2014–2017
Rahoittaja: Suomen Akatemia
Yhteistyökumppanit: Itä-Suomen Yliopisto, Jyväskylän yliopisto, Pro-koulu-tutkimukseen osallistuvat koulut, University of Wisconsin-Madison
Tavoitteet: Hankkeessa tutkitaan opettajapystyvyyttä, eli opettajien omaa käsitystä kyvystään vaikuttaa positiivisesti oppilaiden koulunkäyntiin. Tutkimusaineisto kerätään NMI:n ja Itä-Suomen yliopiston yhteisen ProKoulu -tutkimuksen yhteydessä noin sadalta suomalaiskoululta henkilökunnalle ja oppilaille suunnatuilla kyselylomakkeilla. Tutkimuksella on kolme päätavoitetta: 1) Ymmärtää paremmin, mitkä tekijät vaikuttavat opettajapystyvyyteen. 2) ymmärtää paremmin pystyvyyden vaikutusta muihin tekijöihin kuten opettajien työtyytyväisyyteen ja loppuun palamiseen, ja 3) ymmärtää opettajapystyvyyden ja oppilaiden käsitysten sekä toiminnan välistä yhteyttä. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää opettajien ammatillista kehittämisen tukemisessa esim. opettajapystyyteen liittyvien interventioiden ja koulutuksen suunnittelussa.

Projektin toiminta ja tuotokset 2014:

Syksyllä 2014 ProKoulu -tutkimuksen yhteydessä kerättiin opettajilta ja oppilailta kyselyaineistoa, jota hyödynnetään LITE-tutkimuksessa. Lisäksi aiemmin kerättyä aineistoa käsiteltiin analyysikuntoon.

Projektin ainoa työntekijä Olli-Pekka Malinen oli koko vuoden 2014 toimintakauden vierailevana tutkijana Yhdysvalloissa University of Wisconsin-Madisonissa Fulbright -stipendillä ja Emil Aaltosen säätiön apurahalla. Vierailun aikana Malinen osallistui etäyhteydellä Suomen aineistonkeruun toteutukseen ja analysoi aiemmin kerättyä opettaja-aineistoa.

Malinen kirjoitti analyysien pohjalta ensimmäisenä kirjoittajana tutkimusartikkelia, joka lähetetään vertaisarviointiin maaliskuun 2015 aikana. Lisäksi hän kirjoitti yhteistyössä kahta muuta artikkelia, jotka lähetään arviointiin niin ikään maaliskuussa 2015. Malinen esitteli LITE -tutkimuksen ensimmäisiä tuloksia lokakuussa 2014 Pekingissä Kiinassa pidetyssä The 2nd Global Teacher Education Summit -konferenssissa sekä marraskuussa 2014 Indianapolisissa, Yhdysvalloissa järjestetyssä Council of Exceptional Children Teacher Education Division -konferenssissa.

Teknologia-avusteinen ympäristö kaikkien lukemaan oppijoiden tukena (ReadALL)

Projektin vetäjä: Juha-Matti Latvala (Ulla Richardson yliopiston puolelta)
Henkilöstö (2014): Vesa Rantanen, Riikka Heikkilä, Miika Pekkarinen, Ville Mönkkönen ja Lise Richardson
Kesto: 2014–2017
Rahoittaja: Suomen Akatemia
Yhteistyökumppanit: Jyväskylän yliopisto, tutkimukseen osallistuvat koulut
Tavoitteet: Jyväskylän yliopiston Agora Centerin kanssa toteutettavassa hankkeessa tutkitaan erityisesti lukemisen sujuvuuden harjoittamista GraphoGame (Ekapeli) –teknologian avulla. Lisäksi hankkeessa kehitetään ja validoidaan tietokonepohjaisia (mm. puheentunnistukseen perustuvia) lukemisen osataitojen arviointimenetelmiä niiden soveltuvuudesta ja luotettavuudesta oppimisen arviointiin. Tutkimuksen kautta hankitun tiedon perusteella Graphogameen kehitetään oppijan erilaiset taidot ja oppimispolut mahdollisimman hyvin huomioonottava adaptaatiologiikka sekä yksilöllisesti etenevät harjoitteet. Tutkimusten tulosten ja niihin perustuvan kehitystyön myötä oppimisessaan vaikeuksia kohdanneille lapsille ja nuorille saadaan hyödynnettäväksi entistä tehokkaampia ja yksilölliset piirteet huomioonottavia teknologiapohjaisia harjoitus- ja tukimenetelmiä.

Projektin toiminta ja tuotokset 2014

Hankkeen ensimmäisenä toimintavuotena selvitettiin Ekapelistä kertyneen tutkimusaineiston perusteella millaisia tekijöitä liittyy erityisesti siihen, jos harjoittelu ei ollut edennyt toivotulla tavalla. Tutkimuksessa hyödynnettiin Ekapelistä useiden vuosien aikana kertynyttä pelidataa. Tutkimustuloksia esiteltiin ForLearning –tutkijaverkoston tapaamisissa.

Vuonna 2014 suunniteltiin ja toteutettiin teknologiaa hyödyntäviä arviointimenetelmiä ja niistä laadittiin eri taitotasoille (tässä luokkataso) soveltuvat arviointipaketit. Arviointimenetelmien testaamiseen ja validointiin liittyvä tutkimus suunniteltiin ja valmisteltiin, jotta tutkimusaineiston kerääminen päästään aloittamaan heti alkuvuodesta 2015. Teknologiaa hyödyntäviä arviointimenetelmiä verrataan laajasti käytössä oleviin, perinteisiin kynä-paperi –testeihin. Hankkeen tuotoksia ovat arviointitehtäväpaketit tutkimusaineiston keräämistä varten.

Hanke oli mukana Suomen Akatemian järjestämässä eri tutkimusohjelmien (TULOS, SKIDI-KIDS ja MIELI-MIND) yhteisseminaarissa Tallinnassa 27.-28.11.2014.

ReadAll
The Future of Learning, Knowledge and Skills
TULOS

Positiivisen käyttäytymisen monitasoinen yhteisöllinen tuki koulussa (ProKoulu)

Projektin vetäjä: Olli-Pekka Malinen ja Marika Peltonen, Hannu Savolainen (koko hanke)

Henkilöstö (2014): Olli-Pekka Malinen, Marika Peltonen, Ville Vauhkonen, lisäksi elokuuhun asti Tiina Kiiski sekä tuntityöntekijät Aino Oksanen, Elisa Hurskainen ja Annastiina Kettunen.

Kesto: 2013–2016

Rahoittaja: Opetus- ja kulttuuriministeriö

Yhteistyökumppanit: Itä-Suomen yliopisto, Jyväskylän yliopisto, Varkauden kaupunki, Atferdssenteret, Norja, tutkimukseen osallistuvat koulut

Tavoitteet: Toiminnan päämääränä on auttaa suomalaisia kouluja oppilaiden positiivisen käyttäytymisen tukemisessa. ProKoulu-tutkimuksen tavoitteena on testata kehitettävien toimintamallien vaikuttavuutta laajalla noin 100 koulussa toteutettavalla satunnaistetulla pitkittäistutkimuksella, jossa toinen ryhmä aloittaa intervention viivästetysti.

Projektin toiminta ja tuotokset 2014:

ProKoulu -ohjaajien koulutus

Tammikuussa ProKoulu-ohjaajia koulutettiin Oslosta saapuneen asiantuntijan avulla. Huhtikuussa ohjaajille järjestettiin verkkokoulutus koulujen edistymistä mittaavan arviointivälineen käytössä. Lukuvuoden kolmas koulutus oli toukokuussa. Tässä koulutuksessa vedettiin yhteen kulunut lukuvuosi ja valmisteltiin ohjaajia seuraavan lukuvuoden koitoksiin.

Kevään ja kesän aikana rekrytoitiin 45 uutta ProKoulu-ohjaajaa ensi syksyllä 2014 toiminnan aloittaneille kontrolliryhmän kouluille. Uusille ohjaajille järjestettiin koulutus syyskuussa ja he aloittivat työnsä innolla. Edelliseltä lukuvuodelta jatkavien ohjaajien koulutus jatkui niin ikään syyskuussa. Marraskuussa molempien ryhmien ohjaajia koulutettiin jälleen saman oslolaisen asiantuntijan avulla.

ProKouluilla on nyt yhteensä noin 70 ProKoulu-ohjaajaa. ProKoulu-ohjaajien tehtävänä on välittää kouluille ohjeet siitä, miten koko koulun toimintamallissa edetään ja auttaa koulua ProKoulu-tavoitteiden saavuttamisessa. Koulutuksen lisäksi ProKoulu-ohjaajat saavat tarvittaessa tukea kaikilta ProKoulu-tutkimustiimin työntekijöiltä.

ProKoulu-toiminta vuosiluokkien 1–6 kouluissa

Vuosi aloitettiin toiminnan suunnittelulla syksyllä 2013 toiminnan aloittaneissa koeryhmän kouluissa. ProKoulu-ohjaajien opastuksella kouluilla luotiin koko koululle koulussa yhteisesti sovittuihin käyttäytymisen odotuksiin perustuvat toimintaohjeet, ja koulut suunnittelivat omien ProKoulu-tiimiensä johdolla toimintaohjeiden opettamista oppilaille.

Syksyllä 2014 koeryhmän kouluilla aloitettiin ProKoulu -toimintamallin varsinainen käyttöönotto. Toiminnan olennaisimpia piirteitä ovat toimintaohjeiden opettaminen koulun oppilaille, positiivisen palautteen antaminen oppilaille sekä positiivista käyttäytymistä tukevan palautejärjestelmän luominen koko koululle. Syksyllä 2014 ProKoulu-toiminta käynnistyi myös kontrolliryhmän kouluilla. Näillä kouluilla lukuvuoden 2014–15 toiminta on samankaltaista kuin edellisenä lukuvuonna koeryhmän kouluilla. Syksyllä 2014 ProKoulu-toimintaa toteuttavia vuosiluokkien 1–6 kouluja oli yhteensä 64.

ProKoulu-toiminta vuosiluokkien 7–9 kouluissa

Kontrolliryhmän koulut toteuttivat luokkien työrauhaongelmien vähentämiseen tähtäävää Työrauha kaikille -toimintamallia 1–2 valitsemallaan luokalla. Jokaiselta kontrolliryhmän koululta koulutettiin 1–2 opettajaa Työrauha kaikille -toimintamallin ohjaajiksi kolmen päivän koulutuksella.

Kyselyaineiston kerääminen ja käsittely

Vuosiluokkien 7–9 koulujen Työrauha kaikille -toimintaan osallistuneilta oppilailta, opettajilta ja rehtoreilta kerättiin kyselyaineisto tammi-, huhti- ja lokakuussa. Vuosiluokkien 1–6 koulujen oppilailta, opettajilta ja rehtoreille toteutettiin tutkimuskyselyt huhti- ja marraskuussa. Varsinaisten tutkimuskyselyiden ohella lukuvuoden 2014–15 alussa kerättiin kaikilta alakouluilta koulujen oppilaslistat aineiston hallinnan tarpeisiin ja opettajatiedot henkilökohtaisen kyselylinkin lähettämistä varten. Syksyn alussa alakouluilta kerättiin myös tutkimuslupia ensimmäisen luokan oppilailta sekä vanhemmilta oppilailta, joilta lupaa ei jostain syystä oltu vielä aiemmin saatu.

Vuoden aikana kyselyissä kerättyä aineistoa käsiteltiin koko vuoden aikana kuntoon. Erityisen paljon työtä teetti alaluokkien oppilasaineisto, sillä kuhunkin kyselyyn on vastannut joko paperilla tai sähköisesti noin 7500 oppilasta. Lisäksi suunniteltiin seuraavia kyselyitä sekä pitkittäistutkimuksen aineiston hallintaa ja rakennetta.

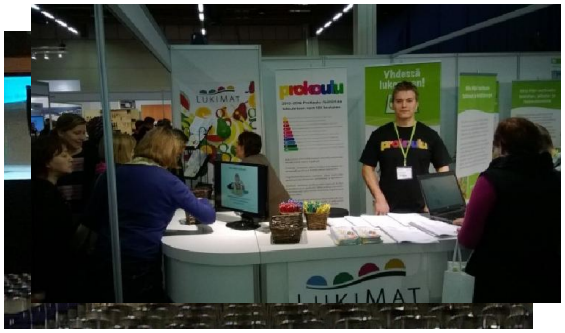

Oppimisvaikeuksien pysyvyys ja niiden yhteys aikuisuuden elämänkulkuun: ennaltaehkäisevät ja suojaavat tekijät

Projektin vetäjä: Tuija Aro

Henkilöstö (2014): Anna-Kaija Eloranta, tuntityöntekijöitä tutkimusavustajina

Kesto: 2014–2016

Rahoittaja: Kansaneläkelaitos

Yhteistyökumppanit: Lastentutkimusklinikka, Jyväskylän yliopiston asiantuntijat, KELA

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteena on tutkia oppimisvaikeuksien yhteyttä koulutuksesta ja työelämästä syrjäytymiseen seuraamalla oppimisvaikeustutkimuksissa Niilo Mäki Instituutin Lastentutkimusklinikalla lapsena käyneiden henkilöiden elämänkulkua aikuisuuteen asti**.** Tutkimusongelmiin vastataan kahdella osatutkimuksella. Ensimmäisessä osatutkimuksessa tarkastellaan oppimisvaikeustutkimuksissa lapsena käyneiden aikuisten rekisteritietoja mm. KELAn ylläpitämistä rekistereistä ja toisessa tutkitaan neurokognitiivisilla testeillä ja haastatellaan osajoukkoa näistä aikuisista.

Projektin toiminta ja tulokset 2014:

Vuoden 2014 aikana on valmisteltu yksilötutkimuksen testipatteristo sekä aineistopyyntö Väestörekisterikeskukselle ja KELAn palveluosastolle. Yksittäisten puuttuvien tietojen etsiminen mm. Perheneuvolan arkistosta sekä eri aikakausina kerätyn Lastentutkimusklinikan aineiston saattaminen käsiteltävään muotoon aineistopyyntöä varten oli odotettua työläämpää. Tämän vuoksi pyyntö saatiin lopullisesti lähtemään Väestörekisterikeskukseen vasta joulukuussa 2014 eli suunniteltua ajankohtaa myöhemmin. Kun tiedot KELAsta saadaan, alkaa tämän ison aineiston analysointi eli selvitetään alaryhmien mahdollisia eroja koulutus-, työllistymis- ja tukienkäyttöhistoriassa. Vuoden 2014 lopulla alkoi yksilötutkimusaineiston kerääminen ja vuoden päättyessä useita tutkittavia oli jo osallistunut noin viisi tuntia kestävään tutkimukseen. Tästä aineistosta on tehty kongressiesitysehdotus kehityspsykologian kansainväliseen kongressiin.

4. Kehitysyhteistyö

Dysleksian kohdanneiden afrikkalaislasten lukemaanoppimismahdollisuuksien parantaminen (GraphoLearn Diploma Training programme)

Projektin vetäjä: Ritva Ketonen

Henkilöstö (2014): Ritva Ketonen, Pia Krimark, Asta Kaipainen, Damaris Ngorosho, Pamela February, Flora Mwalasi, (Suzanne Puhakka), Kalima Kalima, (Beatrice Matafwali)

Kesto: 2012-2014

Rahoittaja: Ulkoasiainministeriö

Yhteistyökumppanit: Sambian yliopisto, Kenyatta yliopisto, Namibian yliopisto, Kenya Institute for Special Education, Sebastian Kolowa memorial University, Dar-es-Salaamin yliopisto

Tavoitteet: Hankkeen tavoitteena on kouluttaa kaksikymmentä opettajankouluttajaa neljästä Afrikan maasta (Sambia, Namibia, Tansania ja Kenia) lukemaan oppimisen asiantuntijoiksi ja edistää tehokkaiden arviointi- ja harjoitusmenetelmien käyttöä lukemaan oppimisen tukena. Lukemaan oppimisen tukena hyödynnetään GraphoGame oppimisympäristöön perustuvaa kuntoutusta. Kouluttajina toimivat sekä paikalliset että suomalaiset asiantuntijat. Pitkän ajan tavoitteena on, että koulutetut henkilöt hyödyntävät saamiaan taitoja omassa opettajankoulutustyössään.

Projektin toiminta ja tulokset 2014

Vuoden aikana järjestettiin kaksi kaikille yhteistä koulutusseminaaria. Maaliskuussa Lusakassa (Sambia) järjestetyssä seminaarissa käsiteltiin mm. seuraavia teemoja: luetun ymmärtäminen, motoriset vaikeudet ja kirjoitusvaikeudet sekä lukemaan opettamisen periaatteet. Lisäksi koulutettavat esittelivät annettujen interventiotehtävien tuloksia.

Toinen tapaaminen järjestettiin Jyväskylässä elokuussa, jolloin koulutettaville ja heidän maavetäjilleen järjestyi samalla mahdollisuus myös osallistua EARLI SIG 5 konferenssiin. Osalla koulutettavista ja maavetäjillä oli esityksiä konferenssissa. Yhteisten koulutusseminaarien välillä osallistujat jatkoivat vielä käytännön interventiotehtävien tekemistä. Hankkeen lopuksi interventioissa kehitetyt ja käytetyt lukemisen arviointitehtävät koottiin maakohtaisiin kirjasiin: **Literacy assessment tools for Grades 1-3 and Special Education** – maakohtaiset (4) lukemisen arviointitehtäväkirjaset.

Muita hankkeen tuloksia:

- lukuklinikka aloitti toimintansa KISEssä (Kenya Institute of Special Education).
- KISE on järjestänyt oppimisvaikeus -seminaareja paikallisille järjestöille, viranomaisille ja omalle henkilökunnalle.
- eri laitosten opetussuunnitelmien sisältöjä on päivitetty lukemisen ja oppimisvaikeuksien osalta.
- tiiviimpää yhteistyötä koulujen ja opettajankoulutuslaitosten välillä.
- osallistujilla on paremmat valmiudet oppimisvaikeuksien tunnistamiseen, kuntoutukseen ja tukemiseen.
- koulutettavat saivat käytännön kokemusta ja tietoa lukemisvalmiuksien ja lukutaidon arvioinnin välineistä.
- verkostoituminen sekä afrikkalaisten että muiden asiantuntijoiden kanssa.

5. Lastentutkimusklinikka

Vastaava psykologi: Nina Kultti-Lavikainen

Henkilöstö (2014): Työryhmässä työskentelivät psykologit Johanna Heinonen, Nina Kultti-Lavikainen, Ulla Leppänen ja Sanna Raasakka. Lisäksi Lastentutkimusklinikalla työskentelivät osa-aikaisina työntekijöinä Anna-Kaija Eloranta, Hanna Pöyliö, Elisa Oraluoma, Pilvi Peura, Riikka Sorvo ja Emmi Latvala. Psykologian päättöharjoittelijana työskenteli Emmi Latvala, erityispedagogiikan päättöharjoittelijana Maria Froidurot ja psykologian orientoivana harjoittelijana Heidi Tsupari.

Kesto: koko NMI:n toiminnan ajan

Rahoittaja: Lastentutkimusklinikan asiakastyö toteutuu Jyväskylän perheneuvolan toimintana.

Yhteistyökumppanit: Keski-Suomen alueen koulujen henkilökunta, alueen perheneuvolat ja koulupsykologit, Keski-Suomen keskussairaalan lastenpsykiatria ja lastenneurologia, Oppimis- ja ohjauskeskus Onerva.

Tavoitteet: Lastentutkimusklinikan tehtävänä on tarjota ja kehittää palveluja ja tukimuotoja, jotka liittyvät lasten oppimisvaikeuksien ja muiden kehityksellisten häiriöiden arviointiin ja kuntoutukseen. Kuntoutustoiminta on yksilö-, pari- ja ryhmäkuntoutusta. Oppimisvaikeuksien kuntoutuksen lisäksi toteutetaan lasten neuropsykiatrista kuntoutusta, mikä edellyttää tiivistä yhteistyötä Keski-Suomen keskussairaalan lastenpsykiatrisen yksikön ja alueen perheneuvoloiden kanssa. Neuropsykiatrista kuntoutusta tarvitsevien lasten hoito edellyttää myös pitkäjänteistä tukea vanhemmille ja koulun henkilökunnalle. Palvelujen ja tukimuotojen kehittämisen lisäksi Lastentutkimusklinikalla käyttöönotetaan, arvioidaan ja edelleen kehitetään NMI:ssa tutkittavia ja kehitettäviä menetelmiä

Projektin toiminta ja tulokset 2014:

Lastentutkimusklinikan toiminta suuntautui Keski-Suomen alueen lapsille, joilla on huomattavia oppimista ja koulunkäyntiä hankaloittavia oppimisvaikeuksia tai kehityksellisiä häiriöitä. Lisäksi tuettiin asiakkaana olevien lasten vanhempia ja opettajia. Kaikkien lasten asioissa järjestettiin neuvotteluja, joissa oli läsnä lapsen arjen tukemisen kannalta tärkeitä aikuisia. Lisäksi osalle vanhemmista ja koulun henkilökunnasta järjestettiin tukijaksoja.

Lasten oppimisvaikeuksien ja erilaisten kehityksellisten häiriöiden arvioinnin ja kuntoutuksen lisäksi Lastentutkimusklinikan psykologit tarjosivat lapsen tukiverkostoille neuvontaa sekä psykologeille konsultaatiota ja työnohjausta oppimisvaikeuksiin tai kehityksellisiin häiriöihin liittyvissä tilanteissa. Uutena konsultaatiomuotona on kokeiltu jonokonsultaatiota, jossa jonossa olevien lasten opettajille, vanhemmille ja lähettävälle työntekijälle tarjotaan konsultaatiomahdollisuutta. Jonokonsultaatiotilanteessa arvioidaan yhdessä lapsen senhetkistä tilannetta, pohditaan toteutettujen tukitoimien toimivuutta ja suunnitellaan jatkotukea.

Lastentutkimusklinikalla tutkittiin 56 lasta oppimisvaikeuksien vuoksi. Arvioitujen lasten määrä on vaihdellut vuosittain (2011 kävi 66, 2012 kävi 56 ja 2013 kävi 74 lasta). Kuntoutuksessa kävi 92 lasta, mikä oli korkein Lastentutkimusklinikalla kuntoutettujen lasten määrä (2011 kävi 77, 2012 kävi 60 ja 2013 kävi 84 lasta). Osa kuntoutuksista oli alkanut jo vuonna 2013. Konsultaatioita järjestettiin 193 lapsen asioissa. Uutena kokeiltu jonokonsultaatio toteutui 11 lapsen kohdalla.

Keskimääräinen jonotusaika oli 11,8 kk., ja se lyheni edellisiin vuosiin nähden (vuonna 2011 ka. 12,4, vuonna 2012 ka. oli 14,9 kk, vuonna 2013 ka. oli 13,6).

Asiakaslasten vanhemmilta kerätty palaute oli kiitettävää. Kouluarvosanoilla keskiarvo oli 9.3.

NMI:n tutkimushenkilöstö osallistui Lastentutkimusklinikan asiakastyön kehittämiseen. Lastentutkimusklinikan henkilökunta puolestaan toimi kouluttajana NMI:n järjestämissä koulutuksissa. Näin hyödynnettiin tutkijoiden monialaista osaamista Lastentutkimusklinikalla ja vastaavasti Lastentutkimusklinikan psykologien osaamista opettajien, erityisopettajien, päivähoidon henkilöstön ja psykologien kouluttamisessa.

Lastentutkimusklinikan asiakkaita oli mukana neljässä NMI:n ja Jyväskylän yliopiston psykologian laitoksen hankkeessa.

Lastentutkimusklinikalla jatkettiin alueellista kolmevuotista hanketta ”Lapsen koulunkäynnin vaikeuksien arvioinnin, hoidon ja kuntoutuksen kehittäminen”. Hanke toteutetaan vuosina 2013-2015. Lastentutkimusklinikan koordinoima alueellinen yhteistyöryhmä kokoontui seitsemän kertaa. Työryhmässä on edustajia oppilashuollosta, sosiaali- ja terveystoimesta, perheneuvolasta, oppimis- ja ohjauspalvelukeskus Onervasta, erikoissairaanhoidosta sekä NMI:sta. Lisäksi Kelan edustaja osallistui kutsuttuna yhteen tapaamiseen. Työryhmän tavoitteena on selkiyttää lasten oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvien vaikeuksien arviointiin, hoitoon, kuntoutukseen ja konsultaatiotyöhön liittyvää työnjakoa Keski-Suomessa. Hankkeeseen saatiin yksi psykologityöntekijäresurssi.

6. Koulutus ja julkaisutoiminta

Toiminnasta vastaava: Maria Haakana

Henkilöstö (2014): Maria Haakana, Assi Karppinen, Mirja Myllykoski, Maria Rintanen (äitiyslomalla), Birgitta Alakoski, Lasse Eskola, Teemu Hytönen, Mari Hakkarainen sekä harjoittelijat ja tuntityöntekijät Salla Räsänen, Salla Haapsalo, Markus Blåfield, Hanna Uski, Maiju Antikainen, Anna Slunga, Silja Lehtonen, Mari Hakasalo, Paula Vuorinen ja Riikka Malinen.

Kesto: Koulutus ja julkaisutoiminta ovat pysyvää Niilo Mäki Instituutin perustoimintaa.

Rahoittaja: Koulutus- ja julkaisutuotot

Yhteistyökumppanit: Oppimis- ja ohjauskeskus Onerva, Onerva Mäen koulu, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Jyväskylän ammattiopisto, Itä-Suomen yliopisto, JYU/kasvatustieteiden laitos/erityispedagogiikka ja varhaiskasvatus, JYU/opettajankoulutus, JYU/psykologian laitos, Jyväskylän kaupungin perheneuvola, Helsingin yliopisto, Oulun yliopisto
Ludus Oy, Svenska Kulturfonden, Stiftelsen Brita Maria Renlunds Minne, oppilaitokset, kaupunkien ja kuntien opetustoimet, lääninhallitukset, Osaava Satakunta, Osaava-KKK ja Hypeks –verkosto.

Tavoitteet: Niilo Mäki Instituutti pyrkii aktiivisesti levittämään tietoa oppimisvaikeuksia koskevista tutkimustuloksista sekä oppimisvaikeuksien käytännön arviointi- ja kuntoutusmenetelmistä. Instituutti järjestää omaan tutkimusalueeseensa liittyviä tieteellisiä tapahtumia ja tutkijayhteistyötä sekä koulutusta mm. psykologeille, luokanopettajille, erityisopettajille, lastentarhanopettajille, puhe-, fysio- ja toimintaterapeuteille, sekä lasten ja nuorten vanhemmille. NMI:n koulutustoiminnan tarkoituksena on välittää uutta tietoa oppimisvaikeuksisten lasten ja nuorten kanssa toimiville eri ammattiryhmille sekä asianosaisten vanhemmille. Niilo Mäki Instituutin koulutustoiminta on nivoutunut läheisesti yhteen tiedotus- ja julkaisutoiminnan kanssa.

Niilo Mäki Instituutin tiedotustoiminnan lähtökohtana on NMI:n asema valtakunnallisena oppimisvaikeuksia koskevan tiedon tuottamisen ja kokoamisen keskuksena. Näiden tehtävien lisäksi Instituutin tehtävänä on tiedottaa ja osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun oppimisvaikeuksiin liittyvissä kysymyksissä. Tiedottamisen ja oppimisvaikeuksiin liittyvän asiantuntemuksen levittämisen erityisenä kohderyhmänä ovat oppimisvaikeuksisten kanssa työskentelevät eri alojen ammattilaiset ja asiantuntijat, mutta myös asianosaiset itse ja heidän perheensä, eri tasoilla toimivat päättäjät sekä suuri yleisö.

Toiminta 2014:

Vuonna 2014 koulutustiimi pääsi yhteisiin toimiviin toimitiloihin ja toiminta helpottui. Vuonna 2014 työn alla olivat Hyvä Alku -tapahtuma, erilaisten koulutusten suunnittelu, tiedottaminen, markkinointi ja tapahtumajärjestelyt. Verkkokoulutukset lisääntyivät. Kilpailutimme eri uutiskirjeiden tarjoajat. Lisäksi lukuisissa alan ammattihenkilöstölle kohdennetuissa tapahtumissa on esitelty Niilo Mäki Instituutin julkaisuja ja toimintaa. Tästä esimerkkeinä eri Opetushallituksen tilaisuudet ja Educa-messut, Terveydenhoitajapäivät, Earli, Koulupsykologien neuvottelupäivät, Puheterapeutti- ja Lastentarhaopettajapäivät, Keos, Hypeks – hyvinvointia ja pedagogiikkaa Keski-Suomessa, Erityisopettajapäivät, Oppimisvaikeuksien tutkijatapaaminen, ammatilliset erityisopettajapäivät ja Eduskunnan Hyvä koulu -työryhmän tilaisuus.

Julkaisutoiminnassa työstettiin julkaistaviksi 11. Oppilaan minäkuva ja luottamus omiin kykyihin, OMIS-opassarja: Opas lukivaikeudesta lapsille, Opas lukivaikeudesta nuorille, Opas lukivaikeudesta lasten vanhemmille, Opas lukivaikeudesta nuorten vanhemmille, Opas matematiikan oppimisvaikeuksista lapsille, Opas matematiikan oppimisvaikeuksista nuorille, Opas matematiikan oppimisvaikeuksista lasten vanhemmille, Opas matematiikan oppimisvaikeuksista nuorten vanhemmille, Jänistarinat - Ymmärtävän kuuntelemisen

ohjelma, Otetta opintoihin ja Yhdessä lukemaan -lukupuuhakirja. Lisäksi työn alla olivat Jänistarinat-materiaali suomenruotsiksi, Tomera, Hahmotusvaikeudet ja Etsivä-kummit.

NMIBulletin-lehden nettisivut on ajanmukaistettiin erityismainintana arkisto, josta on nyt aiempaa helpompi etsiä ja lukea vanhoja numeroita. Lehti pyrkii julkaisufoorumiluokituksessa tasolle kaksi. Lehteä julkaistiin neljä numeroa.

Koulutusten suunnittelu, tiedottaminen ja markkinointi on jatkuvaa. Koulutus- ja julkaisutiedote tehdään kahdesti vuodessa 18 000 vastaanottajalle ja sähköistä tiedottamista tehdään jatkuvasti. Vuonna 2014 järjestettiin 26 tilauskoulutuskokonaisuutta ja 35 koulutusta liittyen oppimisen ja oppimisvaikeuksien arviointiin sekä taitojen tukemiseen. Näistä esimerkkeinä lukemisen, tarkkaavuuden ja matematiikan pulmat ja päällekkäistyneet oppimisvaikeudet. Lisäksi teemoina ovat olleet tunteisiin ja oppimiseen, muistiin, työrauhaan, minäpystyvyyteen sekä vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyvät koulutukset.

NMI:n järjestämät koulutukset ovat luettelona vuosikertomuksen liitteenä 2.

Tuloksia

Koulutustoiminta: Vuonna 2014 NMIn järjestämistä koulutuksista toteutui kaksipäiväinen Hyvä Alku -tapahtuma sekä 35 koulutusta suunnitellusta 53 koulutuksesta (katso yllä), tilauskoulutuksista toteutui 26 kokonaisuutta. Koulutus- ja julkaisutiedotteen tekeminen (n. 70 sivua), kahdesti vuodessa 18 000 vastaanottajalle.

Niilo Mäki Instituutin työtä ja oppimisvaikeuksia esitteleviä artikkeleita julkaistiin erilaisissa lehdissä ja haastatteluja tehtiin radioon sekä televisioon.

Seuraavat teokset julkaistiin:

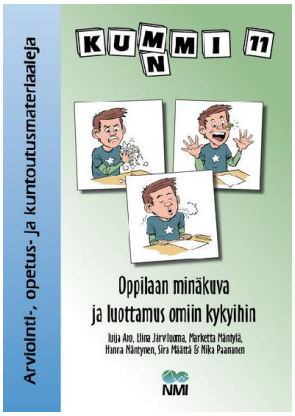

Aro T., Järviluoma E., Mäntyluoma M., Mäntynen H. & Paananen M. 2014. KUMMI 11. Oppilaan minäkuva ja luottamus omiin kykyihin. Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti.

Järviluoma E., Paananen M., Kaila. S., Määttä S. & Aro T. 2014. OMIS-opassarja: Opas lukivaikeudesta lapsille, Opas lukivaikeudesta nuorille, Opas lukivaikeudesta lasten vanhemmille, Opas lukivaikeudesta nuorten vanhemmille, Opas matematiikan oppimisvaikeuksista lapsille, Opas matematiikan oppimisvaikeuksista nuorille, Opas matematiikan oppimisvaikeuksista lasten vanhemmille, Opas matematiikan oppimisvaikeuksista nuorten vanhemmille. Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti.

Mattinen A., Kajamies A., Räsänen P., Hannula-Sormunen M. & Lehtinen E. 2014. Jänistarinat - Ymmärtävän kuuntelemisen ohjelma. Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti.

Määttä S., Kiiveri L. & Kairaluoma L. (toim.). 2014. Otetta opintoihin. Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti.

Pöyliö H., Oraluoma E., Salmi P. & Haakana M.(toim.). 2014. Yhdessä lukemaan -lukupuuhakirja! Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti

Bulletinin sisältämät artikkelit vuonna 2014

Bulletin nro 1/2014

AVAUSPUHEENVUORO: Opetus ja yhteistyö oppimispolkujen tukena, Janne Lepola

TUTKIMUKSET: Matemaattisen ajattelun mallintaminen ja laskustrategioiden opettaminen: yleisen tuen interventio ensimmäisen luokan oppilaille. Airi Hakkarainen, Minna Haring, Leena Holopainen, Kristiina Lappalainen ja Minna Mäkihonko

Peruslaskutaidon sujuvuus 9-17 -vuotiailla CP-vammaisilla lapsilla, Elina Hakkarainen, Tuire Koponen & Jaana Ahonniska-Assa

TUTKITTU JUTTU: Lukivaikeusriskin ja suojaavien ympäristötekijöiden merkitys neljäsluokkalaisten lasten lukusujuvuuden kehittymisessä, Noona Kiuru, Marja-Kristiina Lerkkanen, Pekka Niemi, Elisa Poskiparta, Timo Ahonen, Anna-Maija Poikkeus, & Jari-Erik Nurmi.

KATSAUKSET: VIA-vahvuusmittari lasten ja nuorten luonteenvahvuuksien kartoitukseen, Lotta Uusitalo-Malmivaara

Bulletin nro 2/2014

TUTKIMUKSET: Lievään kehitysvammaisuuteen liittyvä heikko lukutaito: erityisen vaikeaa lukemisvaikeutta? Vesa Närhi, Kaisa Peltomaa ja Mikko Aro

Esiopetusikäisille tarkoitettu ajattelun taitojen interventio-ohjelma, Risto Hotulainen ja Ninja Hienonen

Metakognitiivinen säätely taitavilla ja heikoilla oppilaspareilla matematiikan ongelmanratkaisuprosessissa, Tuike Iiskala, Anu Kajamies, Marja Vauras ja Erno Lehtinen

KESKUSTELUPUHEENVUORO: Oppimisen tutkimus vastuullisen opetuksen kehittäjänä/edistäjänä, Hannu Savolainen

Bulletin nro 3/2014

LECTIO PRAECURSORIA: ”Opinkohan mä lukemaan?” Lukivaikeuksien tunnistaminen ja kuntouttaminen alkuopetusvaiheessa, Kaisa Peltomaa

TUTKIMUKSET: Ystävien vaikutus lasten lukutaitoon kolmannella ja neljännellä luokalla, Tuija Pohjola, Marja-Kristiina Lerkkanen, Anna-Maija Poikkeus, Jari-Erik Nurmi ja Noona Kiuru

TUTKITTU JUTTU: Kerhotoiminta tukee oppilaiden sosioemotionaalista kehitystä ja koulusuoriutumista, Lea Pulkkinen ja Riitta-Leena Metsäpelto

HAASTATTELUT: Käytöshäiriöt lastensuojelulaitoksiin sijoitettujen nuorten ongelmana - yhteishoidon avulla eheämpään aikuisuuteen (haastateltavana Lehto-Salo), Katri Myllynen

Bulletin nro 4/2014

KATSAUKSET: Miten voimme tunnistaa lapset, joilla on motorisen oppimisen vaikeuksia ja tukea heitä kouluympäristössä? Piritta Asunta, Ida Mälkönen, Helena Viholainen, Timo Ahonen ja Pauli Rintala

Fyysinen aktiivisuus voi tukea oppimista ja koulumenestystä, Eero Haapala

TUTKIMUKSET: Kohdennettua tukea perusopetuksen alaluokilla, Sirpa Eskelä-Haapanen

KOKEILUT JA KÄYTÄNTEET: Lasten, nuorten ja perheiden palveluja yhteensovittava johtaminen: näyttöön perustuva mallin kehittäminen, Marja-Leena Perälä ja Nina Halme

Lukumummi ja –vaari – toiminta lukemisen tukena koulussa? Elisa Oraluoma, Ilkka Kinnunen, Paula Salmi, Hanna Pöyliö ja Mikko Aro

OPH-rahoitteiset täydennyskoulutushankkeet

Toiminnasta vastaava: Maria Haakana

Henkilöstö (2014): Maria Haakana, Assi Karppinen, Mirja Myllykoski, Birgitta Alakoski, Salla Haapsalo.

Kesto: 7oph7219 Oppilaan hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen vuodet 2014-2016.

7oph7220 Opiskelijan motivaation ja oppimisen edistäminen ammatillisessa koulutuksessa vuodet 2014-2016.

7oph/7217 Oppilaan osallisuuden, oppimisen ja ohjaamisen edistäminen perusopetuksessa vuodet 2013-2015.

7oph/7218 Opiskelijan hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen ammatillisessa koulutuksessa vuodet 2013-2015.

7oph/7215 OHMO - Oppilaan hyvinvoinnin, motivaation ja oppimisen tukeminen perusopetuksessa vuodet 2012-2014.

7oph/7216 HYPE/Työrauha kaikille - Tukitoimia yläkoulujen työrauhaongelmiin vuodet 2012-2014.

Rahoittaja: Opetushallitus

Yhteistyökumppanit: Oppimis- ja ohjauskeskus Onerva, Onerva Mäen koulu, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Jyväskylän ammattiopisto, Itä-Suomen yliopisto, Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitos/Erityispedagogiikka, Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitos/Varhaiskasvatus, Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitos/Opettajankoulutus, Jyväskylän yliopiston psykologian laitos, Jyväskylän kaupungin perheneuvola, Helsingin yliopisto, Oulun yliopisto
Ludus Oy, Svenska Kulturfonden, Stiftelsen Brita Maria Renlunds Minne, oppilaitokset, kaupunkien ja kuntien opetustoimet, lääninhallitukset, Osaava Satakunta, Osaava-KKK ja Hypeks –verkosto.

Tavoitteet: Edistää yleistä-, tehostettua- ja erityistä tukea tarvitsevan oppilaan osallisuutta ja hyvinvointia kokonaisvaltaisesti vahvistamalla opettajien kolmiportaisen tuen pedagogista osaamista. Syventää moniammatillista yhteistyötä opetuksessa ja edistää laadukkaan inklusiivisen opetuksen, turvallisen lähikoulun ja yhtenäisen perusopetuksen toteutumista. Edistää opettajien luokanhallinnan taitoja sekä vahvistaa koulun aikuisten valmiuksia hyvän työrauhan, tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen tukemiseen koulussa. Kouluttaa esi- ja alkuopetuksen henkilöstöä varhaisen tuen menetelmiin ja oppimisympäristöiden käyttöön. Hankkeet rohkaisevat opettajia hyödyntämään tietotekniikkaa opetuksessa ja kannustavat käyttämään uusimpaan tutkimustietoon perustuvia Internet-pohjaisia, vapaasti käytettäviä arviointi-, opetus- ja harjaannuttamismenetelmiä. Tarjota alueellisesti saavutettavissa olevaa koulutusta eri puolilla Suomea

Toiminta ja tulokset 2014

Projektissa kirjattiin seuraavat Hyvät käytännöt Opetushallituksen Hyvät käytännöt -sivustolle:
Peruslukutaidon oppimisvalmiuksien oppimis- ja arviointiympäristö
https://hyvatkaytannot.oph.fi/kaytanto/1802/
Tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen ryhmäinterventiomalli
https://hyvatkaytannot.oph.fi/kaytanto/1798/
Matematiikan oppimisvalmiuksien oppimis- ja arviointiympäristö
https://hyvatkaytannot.oph.fi/kaytanto/1801/
Oppimisen arvioinnin välineet esi- ja alkuopetukseen
https://hyvatkaytannot.oph.fi/kaytanto/1800/
Pureudu työrauhaongelmiin yleisen tuen tasolla
https://hyvatkaytannot.oph.fi/kaytanto/1827

Projektissa toteutettiin vuonna 2014 seuraavat koulutukset:

Sujuva laskutaito - yhteen- ja vähennyslaskutaidon sujuvuuden tukeminen vuosiluokilla 3-4 (4 op), 18.9.2013, 5.11.2013, 29.1.2014 ja 6.5.2014 Kuopio

Sujuvaksi lukijaksi - sujuvan lukemisen tukeminen 2.-6. luokilla (3 op), 10.12.2013, 16.4.2014 ja 20.5.2014 Oulu

Työrauha kaikille – toimintamalli työrauhaongelmien vähentämiseksi (3op), 14.-15.1.2014 ja 13.3.2014 Turku, 23.–24.1.2014 ja 8.4.2014 Helsinki, 6.–7.2.2014 ja 25.4.2014 Seinäjoki, 18.–19.9.2014 ja 26.11.2014 Lahti, 25.–26.9.2014 ja 4.12.2014 Pori

Oppimisvaikeudet ja lapsen oma kokemus (2 op) 15.1.2014 ja 6.3.2014 Lahti

Erityisopettajan ja psykologin yhteistyö pedagogisen selvityksen tekemisessä (2 op), 30.–31.1.2014 Helsinki

Luokanhallinnan, tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen tukeminen – tuki eri portailla (3 op), 6.-7.2.2014 ja 7.4.2014 Jyväskylä

Hyvä Alku – kokonaisuudet 12.-13.2.2014 Jyväskylä

Ammattiin opiskelevien nuorten opiskelumotivaation tukeminen – keskeyttämisriskissä olevan nuoren opiskelumotivaatio ja tukitoimet (3 op), 11.-12.3.2014 ja 9.4.2014 Jyväskylä

Aikuinen lapsen tunteiden säätelyn tukena (1 op), 8.5.2014 Oulu

Tietoa ja keinoja lukemisen, laskemisen ja tarkkaavuuden tukemiseen kolmiportaisen tuen eri vaiheissa (3 op), syksy 2014 Jyväskylä

Hyvän työrauhan rakennusaineita – opettajan luokanhallinnan taitojen kehittäminen koulun arjessa (1op), 3.9.2014 Lappeenranta, 18.9.2014 Forssa ja 2.10.2014 Kuopio

Tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen ongelmat koululuokassa – tunnistaminen ja tehostettu, yksilöllistetty tuki (3 op), 18.9.2014, 23.10.2014 ja 4.12.2014 Rovaniemi

Tietoa ja keinoja lukemisen, laskemisen ja tarkkaavuuden tukemiseen kolmiportaisen tuen eri vaiheissa (3 op), 10.9.2014, 8.10.2014 ja 10.11.2014 Jyväskylä

Lukemisen ja kirjoittamisen perustaitojen oppimisen arviointi, tukeminen ja oppimisen seuranta osana opettajan pedagogista arviointityötä luokilla 1–2 (4 op), 11.9.2014, 1.-2.10.2014 ja 4.12.2014 Tampere

Työrauha kaikille – tukitoimia ammatillisen koulutuksen työrauhaongelmiin (3 op), 23.–24.9.2014 ja 27.11.2014 Jyväskylä

Ekapeli lukemaan oppimisen ja sujuvan lukemisen tukena (3op),7.10.2014, 23.10.2014 sekä 9.12.2014 Jyväskylä

”MITÄ MUN KOULUNKÄYNTI MULLE KUULUU” -ammattiin opiskelevien nuorten opiskelumotivaation tukeminen (1op), vko 39-40 2014 verkkokoulutus

Ekapeli ja lukemaan oppiminen – teoria (1op), 12.11.2014 verkkokoulutus

Motorisen oppimisen haasteet (1 op), 13.11.2014 Jyväskylä

Sujuvaksi lukijaksi – sujuvan lukemisen tukeminen 2.–6. luokilla (3 op), 10.12.2014, 12.3.2015 ja 12.5.2015 Lahti

LukiMat-tietopalvelun käyttö (1op), syksyllä 2014 verkkokoulutus, alkaen 30.9.2014

Yleinen tuki oppilaiden käyttäytymisen tukemiseen; miten toimia levottoman luokan kanssa (3 op), syksy 2014 Helsinki.

KOGNITIIVISTEN TAITOJEN JA OPPIMISVAIKEUKSIEN ARVIOINTI KOULUIKÄISILLÄ – koulupsykologien päivityskoulutus uusimpaan tietoon (5 op), Syksy 2014 Tallinna

OPH-rahoitteisissa täydennyskoulutushankkeissa järjestettiin yhteensä 32 erilaista koulutuskokonaisuutta, 2334 koulutukseen osallistujaa, 12547 koulutettavapäivää ja noin 1800 erilaista työnohjauksellista oppimistehtävää, jotka ovat sidoksissa koulun arkeen.
Viisi hyvää käytäntöä Opetushallituksen Hyvät käytännöt –sivuilla https://hyvatkaytannot.oph.fi/

7. Hallinto- ja tukipalvelut

Toiminnasta vastaava: Juha-Matti Latvala

Henkilöstö (2014): Kirsi Kantola (talouspäällikkö), Kirsi Hintikka, Asta Kaipainen, Miika Pekkarinen (IT-päällikkö), Atte Palokangas, Mari Hakkarainen, Lasse Eskola.

Kesto: Hallinto- ja tukipalvelut ovat pysyvää Niilo Mäki Instituutin perustoimintaa.

Rahoittaja: Raha-automaattiyhdistys (AY5), omat koulutus- ja julkaisutuotot

Yhteistyökumppanit:

Tavoitteet: Niilo Mäki –säätiön hallinto- ja tukipalvelujen tavoitteena on muodostaa laadukkaasti ja tehokkaasti toimiva työskentely-ympäristö säätiön työntekijöille. Hallinto- ja tukipalvelut koostuvat yleis-, talous-, henkilöstö- ja IT-hallinnosta.

Toiminta ja tulokset 2014

Niilo Mäki -säätiön perustoimintaa ylläpidetään RAY:n kohdennetun toiminta-avustuksen (vuodesta 2015 alkaen yleisavustuksen) turvin.

Vuona 2014 kohdennettu avustus käytettiin säätiön hallinto- ja tukipalveluista aiheutuvien kulujen sekä muiden hankkeille jakamattomien yleiskulujen kattamiseen. Säätiön hallinnossa työskenteli kokoaikaisesti toiminnanjohtaja, talouspäällikkö ja atk-tukihenkilö. Näiden lisäksi hallinnossa työskenteli osa-aikaisesti taloussihteeri taloudenhoitajan varahenkilönä ja tietoverkkojen ja palvelinten toimivuudesta sekä tietoturvasta vastaava IT-päällikkö. Lisäksi yleisavustuksesta maksetaan korvaus varatoiminnanjohtajalle, jonka tehtäviksi on sisällytetty toiminnanjohtajan varahenkilönä toimimisen lisäksi NMI:n hankehakutoiminnan koordinointi ja tukeminen.

Vuoden 2014 tavoitteena oli kasvattaa kohdennetun avustuksen summaa, jotta palvelininfrastruktuurin ja tietoturvan ylläpitämisestä vastaavan henkilön työpanosta voidaan lisätä, tilojen remontoinnista johtuvien väistötilojen vuokrakuluja saadaan katettua ja toiminnasta syntyvää alijäämää saataisiin pienemmäksi. RAY:lta saadun avustuspäätöksen mukaan avustusta kasvatetaan hieman, jotta avustuksella voidaan korva remontista aiheutuneita välillisiä kuluja (väistötilojen vuokrakulut, muuttokulut sekä desinfiointikulut). Lisäksi NMI sai vuodelle 2015 myönteisen päätöksen RAY:n investointiavustuksesta sisäilmaongelmien korjaamiseen. IT-päällikön työpanoksen lisäämiseen ei myönnetty varoja.

Hallinto- ja tukipalveluiden henkilöstöllä hoidetaan säätiön hallinto, instituutin toiminnan johtaminen ja koordinointi, talous-, henkilöstö- ja hankehallinto, muu yleishallinto, atk-tuki, verkkopalveluiden toimivuus ja tietoturvallisuus sekä muut tukipalvelut. Sisäisen toiminnan lisäksi yhteydenpito sidosryhmiin, rahoittajiin ja verkostoihin kuuluu olennaisena osana toimintaan. Kasvavan toiminnan hallinta vie resursseja suunnittelu- ja strategiatyöltä jota myös tarvitaan.

Yleiskulujen kohdentamista hankkeille on lisätty jatkuvasti. Lisäksi vuoden 2014 aikana päätettiin siitä, että hankkeilta ryhdytään keräämään yleiskustannusosuutta, jolla voidaan kattaa yleishallinnosta ja koko organisaation toimintaan liittyviä kuluja. Yleiskuluosuuden kerääminen aloitettiin vuoden 2015 alussa.

Lisäksi rahoittajien edellyttämää työajanseurantajärjestelmää kehitettiin vuonna 2014 ja se otetaan käyttöön keväällä 2015.

Vuoden 2014 lopussa otettiin käyttöön Niilo Mäki Instituutin uusi ilme. Ilmeuudistus toteutettiin Media M1-mainostoiminston kanssa. Ilmeuudistuksen ohella tehostettiin NMI:n tiedotusta ja näkyvyyttä.

Asiantunteva ja osaava henkilöstö on NMI:n tärkein resurssi. Henkilöstön hyvinvointiin panostettiin muun muassa tukemalla henkilöstön liikunta- ja virkistysmahdollisuuksia entistä laajemmin ottamalla käyttöön liikuntasetelit. Toimitiloissa tehdyt sisäilmaremontti ja lattian uusiminen parantavat työympäristöä sekä työviihtyvyyttä. Työympäristön kehittämistä jatketaan edelleen.

Liitteet:

Liite 1. Niilo Mäki Instituutin henkilöstö vuonna 2014
Liite 2. Julkaisuluettelo 2014
Liite 3. Niilo Mäki Instituutin järjestämät koulutukset 2014
Liite 4. Valtuuskunnan ja hallituksen jäsenet vuonna 2014
Liite 5. Niilo Mäki -säätiön säännöt

Liite 1. Niilo Mäki Instituutin henkilöstöä vuonna 2014

Hallinto

Toimipiste: Asemakatu 4.

Yhteystiedot löytyvät verkko-osoitteesta: http://www.nmi.fi/fi/henkilokunta

Toiminnanjohtaja Juha-Matti Latvala, FT

Varatoiminnanjohtaja Pekka Räsänen, PsL

Talouspäällikkö Kirsi Kantola, merkonomi

Henkilöstöassistentti Kirsi Hintikka, merkonomi

Taloussihteeri Asta Kaipainen, merkonomi

Toimistoassistentti Mari Hakkarainen, kotitalous- ja kuluttajapalveluiden perustutkinto

IT-päällikkö Miika Pekkarinen, FM

ATK-tuki Atte Palokangas

Koulutus

Toimipiste: Kauppakatu 27 B 18.

Koulutuspäällikkö Maria Haakana, KM

Koulutussuunnittelija Assi Karppinen, KM

Koulutussuunnittelija Mirja Myllykoski, KM

Koulutussuunnittelija Maria Rintanen, KM (vanhempainvapaalla)

Koulutussihteeri Birgitta Alakoski, merkonomi

Koulutussihteeri Lasse Eskola, tradenomi

Toimistosihteeri Teemu Hytönen, merkonomi

Kliiniset palvelut (osana Jyväskylän kaupungin perheneuvolaa)

Toimipiste Väinönkatu 6, 3 krs.

Lastentutkimusklinikan vastaava psykologi Nina Kultti-Lavikainen, PsL

Psykologi Johanna Heinonen, PsL

Psykologi Ulla Leppänen, PsT

Psykologi	Sanna Raasakka., PsM

Tutkimus- ja muu hankehenkilöstö

Nimi ja koulutus	Erityisalueet
Paula Alpimaa-Reivolahti	Tutkimusavustaja
Tuija Aro, PsT, dos.	Lastenneuropsykologia
Anna-Kaija Eloranta, PsM	Oppimisvaikeudet aikuisena
Mika Halttunen	Ohjelmointi
Riikka Heikkilä, PsM	Lukemisvaikeudet, nimeäminen
Elina Järviluoma, PsM	
Ritva Ketonen, FT	Lukemaan oppimisen vaikeudet, kielelliset vaikeudet
Matti Kinnunen	Ohjelmointi
Tiina Kiiski, KM	Erityisopetus

	Nimi ja koulutus	Erityisalueet
	Tuire Koponen, PsT	Lastenneuropsykologia, matematiikan oppimisvaikeudet ja kuntoutus, LukiMat-hanke
	Katja Korhonen, KM	Tutkimusavustaja
	Pia Krimark, MA, YTM	Kehitysyhteistyö
	Juha-Matti Latvala, FT	Ekapeli-oppimisympäristö, LukiMat-hanke
	Emmi Latvala	Lastentutkimusklinikan harjoittelija
	Olli-Pekka Malinen, KT	ProKoulu-tutkimus
	Johanna Manninen, datanomi	Tietokoneavusteiset menetelmät, atk-ohjaus
	Ivan Maslov, Master of Computer Science	Tietokoneavusteiset menetelmät, ohjelmointi

	Nimi ja koulutus	Erityisalueet
	Oleksandr Maslov, FM	Tietokoneavusteiset menetelmät, ohjelmointi
	Aino Mattinen, KT Marketta Mäntylä	Varhaiskasvatus, matematiikan oppiminen
	Sira Määttä, PsM	Lasten kielen kehitys
	Ville Mönkkönen, KTM	Ohjelmistoprojektit, peliohjelmointi
	Vesa Närhi, PsT	Lastenneuropsykologia, tarkkaavuushäiriöt
	Elisa Oraluoma, PsM	Lukemissujuvuus (Lukumummit), oppimisvaikeudet
	Mika Paananen, PsL	Lastenneuropsykologia, ryhmäkuntoutus

	Nimi ja koulutus	Erityisalueet
	Helena Palm, FT	Tietokoneavusteiset matematiikan opetuspelit
	Miika Pekkarinen, FM	Palvelinjärjestelmät, sulautetut järjestelmät
	Marika Peltonen, FM	ProKoulu-tutkimus
	Pilvi Peura, KM	Lukemissujuvuus (Lukumummit)
	Juho Polet, PsM	
	Hanna Pöyliö, KM	Lukemissujuvuus (Lukumummit), oppimisvaikeudet
	Vesa Rantanen, YTM	Maahanmuuttajat, toisen kielen lukemaan oppiminen

	Nimi ja koulutus	Erityisalueet
	Jaakko Ryssy, insinööri, ICT	Pelitestaus, käyttäjätuki
	Pekka Räsänen, PsL	Lastenneuropsykologia, matematiikan oppiminen
	Elisa Salmi, KM	Oppimisvaikeudet, motivaatio
	Paula Salmi, FT	Lukemissujuvuus (Lukumummit), nimeäminen
	Tiina Siiskonen, KT	Kielelliset erityisvaikeudet
	Riikka Sorvo, KM	Matematiikan oppimisvaikeudet
	Juho Tammela, LuK	Ohjelmointi

	Nimi ja koulutus	Erityisalueet
	Ville Vauhkonen, FM	Projektityöntekijä
	Jari Westerholm, YTM	Tutkimusasetelmien suunnittelu, aineistojen tilastollinen analyysi
	Suvi Ylönen, YTM, KM	Hahmottamisen kuntoutus

Liite 2.Niilo Mäki Instituutin julkaisuluettelo 2014

Tutkimusartikkelit:

Aunio, P. & Räsänen, P. (in press). Core numerical skills for learning arithmetic in children aged five to eight years. European Early Childhood Education Research Journal

Hannula-Sormunen, M. M., Lehtinen E., & Räsänen P. (in press, May 2015). Children's preschool subitizing, spontaneous focusing on numerosity and counting skills as predictors of mathematical performance 6-7 years later at school. Mathematical Thinking and Learning.

Närhi, V., Kiiski, T., Peitso, S., & Savolainen, H. (2014). Reducing disruptive behaviours and improving learning climates with class-wide positive behaviour support in middle schools. European Journal of Special Needs Education, (ahead-of-print), 1-12.

Salminen, J., Koponen , T., Räsänen P., & Aro, M. (in press). Preventive Support for Kindergarteners Most At-Risk for Mathematics Difficulties: Computer-Assisted Intervention.

Salminen, J., Koponen, T., Leskinen, M., Poikkeus, A-M., & Aro, M. (in revision)- Individual variance in responsiveness to early computerized mathematics intervention.

Syväoja, H., Tammelin, T., Ahonen, T, Räsänen, P., Tolvanen, A., Kankaanpää, A., & Kantomaa, M.T. (Dec. 2014, online prepublication). Internal consistency and stability of the CANTAB neuropsychological test battery in children. Psychological Assessment. http://dx.doi.org/10.1037/a0038485

Kirjat ja kirjanluvut:

Haakana, M., Karppinen, A., Kiiski, T., Myllykoski, M., Paananen, M., Rintanen, M., & Räsänen, P. (2014). Tutkimuksesta syntyy koulutusta ja yhteisöllisiä työvälineitä. (ss. 29–33). Teoksessa Opetustoimen henkilöstökoulutuksen koordinointihanke 2011–2013. Opetushallituksen Raportit ja selvitykset 2014:5. Helsinki: Opetushallitus.

Järviluoma, E., Paananen,M., Kaila, S., Mäntylä, M., Määttä, S. & Aro, T. (2014). Opassarja oppimisvaikeuksista. Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti. Saatavilla verkosta: http://www.nmi.fi/julkaisut/ilmaiset-materiaalit/omis-oppaat.

Karppinen A. & Myllykoski, M. (2014). Työrauha kaikille - toimintamalli työrauhaongelmien vähentämiseksi, julkaisussa HYPE- Hyvinvointia ja pedagogiikkaa hankkeen Next Practices- pedagogisen hyvinvoinnin kehittämiseen, http://www.educlusterfinland.fi/sites/default/files/pdf/HYPENextPractices_web.pdf

Määttä S., Kiiveri L. & Kairaluoma L. (toim.). (2014). Otetta opintoihin. Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti.

Pöyliö H., Oraluoma E., Salmi P. & Haakana M. (toim.). (2014). Yhdessä lukemaan -lukupuuhakirja! Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti

Räsänen, P. (2015, in press). Computer-assisted Interventions on Basic Number Skills. In R. Cohen Kadosh & A. Dowker, (eds.) The Oxford Handbook of Mathematical Cognition. Oxford University Press.

Räsänen, P., Käser, T., Wilson, A., von Aster, M., Maslov, O., & Maslova, U. (Jan. 2015). Assistive Technology for Supporting Learning Numeracy (pp. 112–117). In B O'Neill & A. Gillespie, (eds.) Assistive Technology for Cognition: A handbook for clinicians and developers. Current Issues in Neuropsychology. New York: Psychology Press.

Siiskonen, T., Aro, T., Ahonen, T. & Ketonen, R. (toim.) (2014). Joko se puhuu? Kielenkehityksen vaikeudet varhaislapsuudessa. Uudistettu painos. Opetus 2000. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kuntoutusmenetelmät ja arviointimateriaalit:

Aro, T., Järviluoma E., Mäntylä, M., Mäntynen, H., Määttä, S., & Paananen, M. (2014). *KUMMI 11. Arviointi, opetus ja kuntoutusmateriaaleja. Oppilaan minäkuva ja luottamus omiin kykyihin.* Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti.

Mattinen, A., Kajamies, A., Räsänen, P., Hannula, M.M., & Lehtinen, E. (2014). Jänistarinat - Ymmärtävän kuuntelemisen ohjelma. Jyväskylä: Niilo Mäki Instituutti.

Kongressiesitykset

Eskelä-Haapanen, S. (2014). “Targeted support to struggling readers during elementary years”. International Reading Association, 59th annual conference 2014, St. Louis, 10.–12.5. Spoken paper.

February, P. (2014) *GraphoGame Afrikaans – Namibia*, Paper presented at EARLI SIG5 Conference, Jyväskylä, Finland.

Hakkarainen, E, Koponen, T. & Ahonniska-Assa J. Arithmetic fluency in youth with cerebral palsy. Poster presentation in INS mid-year meeting, Jerusalem, 2014.

Hannula-Sormunen, M., Torbeyns, J., & Räsänen, P. (2014). Spontaneous focusing on numerosity (SFON) and the development of early numeracy: The contributions of cognitive and environmental factors. A presentation at the 3rd Biennial EARLI Conference of SIG 5 – Learning and Development in Early Childhood, 25–27th of August 2014, Jyväskylä, Finland.

Hellstrand, H., Aunio, P., Korhonen, J., Räsänen, P., & Linnanmäki, K. (2014). The developmental connections between early mathematical skills in kindergarten, first and second grade - the validation study of core factor model of early mathematical skills. A presentation at the 3rd Biennial EARLI Conference of SIG 5 – Learning and Development in Early Childhood, 25–27th of August 2014, Jyväskylä, Finland.

Kajamies, A. & Mattinen, A., Räsänen, P., Hannula-Sormunen, M., & Lehtinen, E. (2014). Scaffolding young children’s comprehension skills in daycare and at home. A presentation at the 3rd Biennial EARLI Conference of SIG 5 – Learning and Development in Early Childhood, 25–27th of August 2014, Jyväskylä, Finland.

Kwena, J. A., Mukolwe, N., Malasi, F., and Kairanya, L. (2014) Parental Attitudes Towards Instruction Language And Learners’ Literacy Levels: A Comparative Study Of Lower Primary Pupils In Public Schools In Nairobi, Kilifi And Narok Counties In Kenya, Paper presented at EARLI SIG5 Conference Jyväskylä, Finland.

Malinen, O. (2014, lokakuu). Improving teachers’ sense of professional efficacy: empirical investigation on the sources of teacher efficacy. Konferenssiesitys. 2nd Global Teacher Education Summit, Peking, Kiina

Malinen, O. (2014, marraskuu). Longitudinal Analysis of the Effect of School Climate, Teacher Self-efficacy and Collective Teacher Efficacy on Job Satisfaction. Posteriesitys. Council of Exceptional Children Teacher Education Division’s 37th annual conference.

Mattinen, A., Kajamies, A., Räsänen, P., Hannula-Sormunen, M. M. & Lehtinen, E. (2014). Jänistarinat, ymmärtävän kuuntelemisen ohjelma päiväkodeille ja kodeille. Esitys pidetty Hyvä Alku –tapahtumassa. Jyväskylä, 13.2.2014.

Mponji, H.K.F. (2014) *The Status Of Literacy In Early Learning Development In Tanzania: A Case Of Selected Preschools,* Paper presented at EARLI SIG5 Conference, Jyväskylä, Finland.

Mugambi, D. K. (2014) *Peer Teaching as a Predictor of Reading Motivation and Literacy Achievement among Standard Two Children in Nairobi and Tharaka –Nithi Counties, Kenya*, Paper presented at EARLI SIG5 Conference, Jyväskylä, Finland.

Mwanza, S., Mubanga, M. (2014) *A Comparative Study On Reading Performance And Executive Function Skills Between Preschool And Non -Preschool Pupils In The First Grade*, Paper presented at EARLI SIG5 Conference, Jyväskylä, Finland.

Ngorosho, D. (2014) Graphogame-Kiswahili as an effective tool for improving children's basic reading skills in Tanzania, Paper presented at EARLI SIG5 Conference, Jyväskylä, Finland.

Oraluoma, E., Pöyliö, H. Salmi, P. (2014) Lukumummi ja –vaari –toiminnan lukutuokioihin osallistuneiden lasten kokemuksia. Luento. Oppimisvaikeuksien 17. valtakunnallinen tutkijatapaaminen 23. –24.5.2014, Vaasa.

Pöyliö, H. (2014). Enhancing reading fluency through volunteers. Seminar in Institute of Psychology, University of Tallinn, April, 14, 2014. Spoken paper.

Pöyliö, H., Oraluoma, E., Peura, P., Salmi, P. & Aro, M. (2014). Enhancing reading fluency through a paired reading intervention. Luento. Oppimisvaikeuksien 17. valtakunnallinen tutkijatapaaminen 23. –24.5.2014, Vaasa.

Räsänen, P. (2014). A failure to learn basic mathematical skills: Reasons, consequences and methods of prevention. An invited presentation in the meeting of the Swedish Researcher Network on Special Needs Education in Mathematics. April 1st 2014. Karlstad Universitet, Sweden.

Räsänen, P. (2014). Cerebro, pensamiento matemático y aprendizajes: aportes de la ciencia al aula. Una presentación en la 14° Encuentro Internacional de Educación Inicial y Preescolar. 16 de octubre de 2014, Monterrey, Mexico.

Räsänen, P. (2014). Erityisen tuen vaikuttavuus matematiikan opetuksessa. "Tiellä tasa-arvoiseen oppimiseen" 17. valtakunnalliset oppimistutkijoiden päivät 23-24.5.2014. Vaasa.

Räsänen, P. (2014). Longitudinal studies on dyscalculia. An invited presentation in the International Seminar on Mathematical Learning Difficulties, November 6th, 2014. Department of Teacher Education, University of Helsinki.

Räsänen, P. (2014). ¿Qué es el sentido numérico y cómo desarrollar habilidades numéricas desde la primera infancia. Una presentación en la III Congreso Mundial de Neuroeducación. Julio 24 al 26, 2014. Lima, Peru.

Räsänen, P., Zhang,X., Lerkkanen, M-K., Koponen, T., Aunola, K., & Nurmi, J-E. (2014). Developmental pathways to low achievement in mathematics: a review and data. A presentation at the 3rd Biennial EARLI Conference of SIG 5 – Learning and Development in Early Childhood, 25–27th of August 2014, Jyväskylä, Finland.

Salmi, P. (2014). News from Reading fluency project and Enhancing reading fluency by accelerating sentence reading. Seminar in Institute of Psychology, University of Tallinn, April, 14, 2014. Spoken paper.

Salmi, P. & Pöyliö, H. (2014). Lukemissujuvuuden tukemisen keinoja ja käytänteitä. Luento. Hyvä Alku -messut 12.-13.2.2014, Jyväskylä.

Wangeri, T., (2014) Home And School Factors Influencing Early Reading Fluency Among Eight Year-Old Pupils In Primary Schools In Kiuu Division, Ruiru District, Kenya, Poster presentation, at EARLI SIG5 Conference, Jyväskylä, Finland.

Zhang,X., Räsänen, P., Koponen, T., Lerkkanen, M-K., Aunola, K., & Nurmi, J-E. (2014). Fourth-grade performance in written arithmetic, arithmetic word problems, and arithmetic reasoning: Early domain-general predictors and numerical mediators. A presentation at the 3rd Biennial EARLI Conference of SIG 5 – Learning and Development in Early Childhood, 25–27th of August 2014, Jyväskylä, Finland.

Artikkelit järjestö- ja muissa lehdissä:

Hahmottamisen kuntoutus, LukSitko 1/2014

Miten hahmottamisen vaikeuksia voidaan kuntouttaa?, CP-lehti 3/2014

Hahku kerää tekstejä hahmottamisen vaikeuksista, CP-lehti 4/2014

Hahkusta tukea hahmottamisen haasteisiin, ADHD-lehti 3/2014

Kajamies, A., Mattinen, A., Räsänen, P., Hannula-Sormunen, M. M. & Lehtinen, E. (2014). Pienten lasten ymmärtämistaitojen tukeminen päiväkodissa ja kotona. Kielikukko 3/2014, 26-27.

Pöyliö, H., Salmi, P. & Oraluoma, E. (2014). Silta sujuvaan lukutaitoon. Kielikukko, 3, 7–11.

Pöyliö, H., Salmi, P., Oraluoma, E. & Määttä, P. (2014). Kielikukko, 3, 2–6.

Pro Gradut ja muut opinnäytetyöt

Aho M., Saranpää L. & Väljä K. (2014). ”Niin pieni kädenojennus ja tuo kuitenki iloa ittelle”- Vapaaehtoistoiminnan merkitys ikäihmisten hyvinvoinnille. Psykologian kandidaatin tutkielma. Psykologian laitos, Jyväskylän yliopisto.

Fingerroos, S. (2014). *Matematiikan interventioiden vaikutus lasten minäpystyvyysuskomuksiin.* Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta/erityispedagogiikka. Kandidaatin tutkielma.

Helkala, A & Janatuinen, P. (2014) Erityispedagogiikan kandidaatin tutkielma. Kasvatustieteiden laitos, Jyväskylän yliopisto.

Karvonen, M. (2014). 2. –6. luokkalaisten kokemuksia Lukumummi ja -vaari -toiminnasta. Erityispedagogiikan pro gradu -tutkielma. Kasvatustieteiden laitos, Jyväskylän yliopisto.

Lehtonen, H. (2014). Vertaisryhmätapaamisten merkitys ikäihmisten vapaaehtoistoiminnassa. Psykologian kandidaatin tutkielma. Psykologian laitos, Jyväskylän yliopisto.

Lehtinen, U. (2014). *”Emmä kuitenkaan osaa!” Viidesluokkalaisten minäpystyvyys perusaritmetiikassa*. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta/erityispedagogiikka. Kandidaatin tutkielma.

Liukkonen, T. (2014). *Kalibraatio ja suoriutuminen yhteenlaskutehtävistä sukupuoli- ja taitomuuttujittain tarkasteltuna.* Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta/erityispedagogiikka. Kandidaatin tutkielma.

Polet, J. (2014). Lukemisen ja aritmetiikan sujuvuuden kehittyminen toisen koululuokan aikana. Gradu-tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Salmela, A-K. (2014). Lukutuokiot lasten lukemissujuvuuden tukena. Yleisen kasvatustieteen pro gradu-tutkielma. Opettajankoulutuslaitos, Jyväskylän yliopisto.

Liite 3. Niilo Mäki Instituutin järjestämät koulutukset 2014

Niilo Mäki Instituutin järjestämät koulutukset 2014

HYVÄ ALKU –tapahtuma, 12.–13.2.2014 Jyväskylä
KUUNTELE LASTA! Mitä se tarkoittaa? -seminaari 13.2.2014 Jyväskylä
Yhteen- ja vähennyslasku sujuvaksi – SELKIS!, 12.3.2014 Vantaa
Nuorten ja aikuisten lukemis- ja kirjoittamistaitojen arviointi – seulontamenetelmän ja yksilötestistön käyttökoulutus, 14.3.2014 Oulu
Nuorten ja aikuisten lukemis- ja kirjoittamistaitojen arviointi – seulontamenetelmän ja yksilötestistön käyttökoulutus, 20.3.2014 Vantaa
Mitä lukiarvioinnin jälkeen? – Lukivaikeuksisen nuoren opiskelun tukeminen ja erityisjärjestelyt, 21.3.2014 Vantaa
Lapsen kuullun ymmärtämisen tukeminen varhaiskasvattajien ja vanhempien yhteistyönä, 26.3.2014 Helsinki
Omis– lapsen pystyvyyskokemuksen merkitys oppimiselle ja pystyvyyden tukeminen, 26.3.2014 Tampere
Maltti – tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen pienryhmämuotoinen tehostettu tuki (8-11 v.), 28.3.2014 Jyväskylä
Tietotekniikkaa erityisopettajan arjessa, 9.4.2014 Tampere
Tunteiden ja toiminnan säätely, 2.4.2014 Lahti
Tavoitteena sujuva lukutaito – teoriaa ja harjoituksia, 8.5.2014 Jyväskylä
Tavoitteena sujuva lukutaito – teoriaa ja harjoituksia, verkkokoulutus
Kouluikäisten kuntoutus, 7.-10.4.2014 Jyväskylä (4 pv + mahdollinen 1 etäpäivä)
Vanhempien voimavarakeskeinen ohjaus ja neuvonta, 24.–25.4.2014 Tampere
Lapsen kuullun ymmärtämisen tukeminen varhaiskasvattajien ja vanhempien yhteistyönä, 29.4.2014 Tampere
Tunteet ja oppiminen, 6.5.2014 Tampere
Minäkin lasken!, 11.9.2014 Helsinki
Muisti ja oppiminen – teoriaa ja harjoituksia, 16.9.2014 Vantaa
Verkkoluentosarja oppimisvaikeuksista terveydenhuollon ammattilaisille, syksy 2014 Jyväskylä ja verkkokoulutus, alkaen 18.9.2014
Tietotekniikkaa erityisopettajan arjessa, 2.10.2014 Helsinki
Nuorten ja aikuisten lukemis- ja kirjoittamistaitojen arviointi – seulontamenetelmän ja yksilötestistön käyttökoulutus, 2.10.2014 Rovaniemi
Mitä lukiarvioinnin jälkeen? – Lukivaikeuksisen nuoren opiskelun tukeminen ja erityisjärjestelyt, 3.10.2014 Rovaniemi
Fonologiatesti: uusi menetelmä lasten äänteellisen kehityksen arviointiin -koulutus, 3.10.2014 Helsinki
Tavoitteena sujuva lukutaito – teoriaa ja harjoituksia, 8.10.2014 Kuopio
Lapsen kuullun ymmärtämisen tukeminen varhaiskasvattajien ja vanhempien yhteistyönä, 14.10.2014 Oulu
Päällekkäistyneet oppimisvaikeudet – tunnistaminen ja tukeminen, 24.10.2014 Jyväskylä
Nuorten ja aikuisten lukemis- ja kirjoittamistaitojen arviointi – seulontamenetelmän ja yksilötestistön käyttökoulutus, 30.10.2014 Tampere
Mitä lukiarvioinnin jälkeen? – Lukivaikeuksisen nuoren opiskelun tukeminen ja erityisjärjestelyt, 31.10.2014 Tampere
Päällekkäistyneet oppimisvaikeudet – tunnistaminen ja tukeminen 31.10.2014 Turku
Maltti – tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen pienryhmämuotoinen tehostettu tuki (8–11 v.), 4.11.2014 Tampere
Kognitiivisten taitojen ja oppimisvaikeuksien arviointi kouluikäisillä – päivitys uusimpaan tietoon, 26.11.2014 Helsinki
Yhdessä lukemaan – lukemisen sujuvuuden tukemisen keinoja alakouluikäisille, 26.11.2014 Helsinki
Yhdessä lukemaan – lukemisen sujuvuuden tukemisen keinoja alakouluikäisille 28.11.2014 Tampere
Itsesäätelytaitojen kehitys, haasteet ja tukeminen, 27.11.2014 Tampere

Liite 4. Niilo Mäki -säätiön valtuuskunta ja hallitus 2014

NIILO MÄKI -SÄÄTIÖN VALTUUSKUNTA JA HALLITUS 2014

Niilo Mäki -säätiön valtuuskunta vuodelle 2014

Niilo Mäki Säätiön hallintoelimiä ovat valtuuskunta ja hallitus. Valtuuskuntaan kuuluu puheenjohtaja ja 12-15 muuta jäsentä, jotka valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Valtuuskunnan sääntömääräisissä kokouksissa käsitellään mm. toimintakertomus ja tilinpäätös (kevätkokous) sekä seuraavan vuoden toimintasuunnitelma (syyskokous). Valtuuskunnan jäsenet vuonna 2014 ovat (suluissa viimeinen valintavuosi).

Isto Ruoppila, pj	(2012)
Lea Pulkkinen	(2013) Haukkalan säätiö
Onerva Mäki	(2011) Niilo Mäen perikunta
Sakari Liimatainen	(2013) Jyväskylän yliopistosäätiö
Maria Kaisa Aula	(2013) Jyväskylän yliopistosäätiö
Nico Holmberg	(2013) Jyväskylän kaupunki
Riitta Viitala	(2011) Jyväskylän yliopistosäätiö
Teija Jalanne	(2012) ADHD-liitto ry
Tiina Viljanen	(2012) Aivoliitto ry
Tomi Kaasinen	(2013) Suomen CP-liitto ry
Mirjam Kalland	(2011) Mannerheimin lastensuojeluliitto
Marianna Ohtonen	(2011) Kehitysvammaliitto
Irmeli Halinen	(2011) Opetushallitus
Marjatta Mikola	(2013) Onerva Mäen koulu

Niilo Mäki –säätiön hallitus vuodelle 2014

Niilo Mäki Säätiön hallitukseen kuuluu puheenjohtaja sekä 4-6 jäsentä varajäsenineen. Valtuuskunta nimeää hallituksen vuodeksi kerrallaan. Seuraavassa hallituksen jäsenet sekä heidän henkilökohtaiset varajäsenensä vuonna 2014.

Jäsen	**Varajäsen**
Heikki Lyytinen, puheenjohtaja	Risto Jämsen/Hannu Tolvanen
Timo Ahonen	Paavo Leppänen
Reija Alen	Laila Landén
Päivi Fadjukoff	Onerva Mäki
Matti Kuorelahti	Hannu Savolainen
Päivi Kalilainen	Airi Valkama
Tuula Vähäkainu-Kujanen	Pirjo Tilus

Liite 5. Niilo mäki -säätiön säännöt

Niilo Mäki -säätiö

1 §

Säätiön nimi on Niilo Mäki -säätiö ja kotipaikka Jyväskylän kaupunki.

2 §

Säätiön tarkoituksena on edistää lasten ja nuorten neuropsykologista tutkimusta sekä kuntoutusta.

3 §

Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö tukee toimialansa tutkimusta ja kuntoutusta sekä kehittää ja toteuttaa toimialaansa liittyviä palveluita ylläpitämällä Niilo Mäki Instituuttia, palkkaamalla siihen tutkijoita ja tutkimuksen apuhenkilökuntaa tai rahoittamalla heidän palkkaamistaan, harjoittamalla alaa koskevaa tieteellistä julkaisu- ja koulutustoimintaa ja tukemalla instituutin kansainvälistä yhteistyötä. Se voi myös myöntää apurahoja alan tutkimukseen ja tukea edustamansa alan koulutus- ja valistustyötä.

4 §

Säätiön peruspääoma on 25.228 €. Säätiöllä voi olla lisäksi erikoisrahastoja, joita varten valtuuskunta voi vahvistaa ohjesääntöjä.

Säätiön varat on sijoitettava varmalla ja tuloa tuottavalla tavalla.

Pääomasta kertyvä tuotto ja säätiölle kertyvät muut varat muodostavat käyttörahaston, jota käytetään säätiön tarkoituksen toteuttamiseksi.

Säätiöllä on oikeus vastaanottaa avustuksia, lahjoituksia ja testamentteja sekä muilla laillisilla tavoilla kartuttaa omaisuuttaan. Omaisuuden lisäykset, ellei niistä ole toisin määrätty, liitetään käyttörahastoon.

Säätiölle lahjoitettujen varojen käytössä on noudatettava lahjoittajan määräyksiä. Säätiö voi hankkia itselleen myös kiinteistöjä.

5 §

Säätiön hallintoelimiä ovat valtuuskunta ja hallitus.

6 §

Valtuuskuntaan kuuluu puheenjohtaja ja kahdestatoista viiteentoista (12-15) muuta jäsentä. Seuraavat tahot nimeävät edustajansa seuraavasti: Jyväskylän yliopistosäätiö kolme (3), Haukkalan säätiö yhden (1), Jyväskylän kaupunki yhden (1), Niilo Mäen perikunta yhden (1); lasten ja nuorten neuropsykologista tutkimusta ja kuntoutusta lähellä olevia vammaisjärjestöjä tai tämän säätiön toimialaa lähellä olevia muita valtakunnallisia tahoja edustamaan valitaan kuudesta kymmeneen (6-10) pykälässä 9 mainitulla tavalla.

Jos valtuuskunnan jäsen eroaa kesken toimikautensa valtuuskunnasta, hänen tilalleen on nimettävä uusi jäsen niin, että edellä kuvattu edustuksellisuus säilyy.

Puheenjohtaja ja muut jäsenet valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Muista jäsenistä on vuosittain erovuorossa yksi kolmasosa (1/3) kahtena ensimmäisenä vuonna arvan ja sen jälkeen vuoron mukaan. Muista jäsenistä nimetään vuosittain kaksi varapuheenjohtajaa.

7 §

Valtuuskunnan kutsuu koolle puheenjohtaja tai hänen ollessaan estynyt jompikumpi varapuheenjohtaja. Kutsu on toimitettava kirjallisesti kullekin valtuuskunnan ja hallituksen jäsenelle vähintään seitsemän päivää ennen kokousta.

8 §

Valtuuskunta kokoontuu vuosittain kevätkokoukseen maalis-huhtikuussa ja syyskokoukseen loka-marraskuussa.

Valtuuskunta on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai toinen varapuheenjohtajista sekä vähintään puolet valtuuskunnan jäsenistä on läsnä. Kokouksessa jokaisella valtuuskunnan jäsenellä on yksi ääni. Päätökset tehdään yksinkertaisella äänten enemmistöllä ellei jonkun asian päättämisestä ole säätiön säännöissä toisin määrätty. Äänten mennessä tasan tulee päätökseksi se mielipide, jonka puolesta kokouksen puheenjohtaja on äänestänyt, paitsi vaaleissa, jolloin ratkaisee arpa. Vaalit suoritetaan pyydettäessä suljetuin lipuin.

Hallituksen jäsenillä on oikeus olla läsnä valtuuskunnan kokouksissa ja ottaa osaa keskusteluun, mutta ei päätöksentekoon.

Valtuuskunnan kokouksesta on laadittava pöytäkirja, jota pitää valtuuskunnan nimeämä sihteeri, joka yhdessä kokouksen puheenjohtajan ja yhden valtuuskunnan keskuudestaan nimeämän jäsenen kanssa allekirjoittaa sen.

9 §

Valtuuskunnan kevätkokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

1) esitetään hallituksen kertomus edellisen kalenterivuoden toiminnasta ja tilinpäätös,

2) esitetään tilintarkastajien lausunto,

3) päätetään tilinpäätöksen vahvistamisesta sekä niistä toimenpiteistä, joihin edellisen vuoden hallinto mahdollisesti antaa aihetta,

4) Määrätään ne 6. pykälässä tarkoitetut säätiön toimialaa lähellä olevat vammaisjärjestöt ja valtakunnalliset tahot, joita pyydetään valitsemaan edustajansa syyskokouksessa nimettävän valtuuskunnan jäseneksi,

5) käsitellään muut kokouskutsussa mainitut valtuuskunnan jäsenen tai hallituksen ilmoittamat asiat, joista valtuuskunta näiden sääntöjen mukaan on oikeutettu päättämään.

Valtuuskunnan syyskokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

1) vahvistetaan seuraavan kalenterivuoden toimintasuunnitelma ja talousarvio,

2) määrätään valtuuskunnan, hallituksen ja hallituksen avukseen mahdollisesti nimeämien työryhmien sekä tilintarkastajien palkkiot seuraavaksi kalenterivuodeksi,

3) nimetään valtuuskunnan puheenjohtaja 6. pykälän mukaisesti,

4) nimetään valtuuskunnan muut jäsenet 6. pykälän mukaisesti,

5) nimetään valtuuskunnan muista jäsenistä kaksi valtuuskunnan varapuheenjohtajaa seuraavaksi kalenterivuodeksi,

6) nimetään seuraavaksi kalenterivuodeksi kaksi tilintarkastajaa, ja heille varamiehet,

7) nimetään hallituksen puheenjohtaja ja jäsenet 11. pykälän mukaisesti sekä

8) käsitellään muut kokouskutsussa mainitut valtuuskunnan jäsenen tai hallituksen ilmoittamat asiat, joista valtuuskunta näiden sääntöjen mukaan on oikeutettu päättämään.

10 §

Sen lisäksi mitä 9. pykälässä on mainittu, valtuuskunta säätiön hallituksen esityksestä

1) vahvistaa säätiön erikoisrahastojen ohjesäännöt,

2) osoittaa varat tarkoituksiin, joihin niitä ei ole säätiön talousarviossa varattu, sekä antaa luvan menoarvion ylittämiseen,

3) päättää sääntöjen muuttamisesta ja säätiön lakkauttamisesta 16 pykälässä määrätyllä tavalla.

11 §

Hallitukseen kuuluu puheenjohtaja ja 4-6 jäsentä sekä heille nimettävät varajäsenet.

Valtuuskunta nimittää hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä puheenjohtajan vuodeksi kerrallaan. Varapuheenjohtajan nimittää hallitus keskuudestaan.

Hallitus voi halutessaan nimetä itselleen sihteeriksi henkilön, joka ei ole hallituksen varsinainen jäsen.

Hallitus kokoontuu puheenjohtajan tai hänen ollessaan estynyt varapuheenjohtajan kutsusta. Kokouskutsu on lähetettävä hallituksen jäsenille kirjallisena vähintään viisi päivää ennen kokousta. Hallitus on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään puolet jäsenistä tai varajäsenistä on kokouksessa läsnä.

Päätöksenteko tapahtuu hallituksessa kuten 8. pykälässä on valtuuskunnan kohdalla säädetty.

Hallituksen tehtävänä on:

1) edustaa säätiötä ja hoitaa sen asiat, mikäli näissä säännöissä ei ole toisin määrätty,

2) kartuttaa säätiön rahavaroja ja muuta omaisuutta,

3) laatia säätiön toimintakertomus ja tilinpäätös sekä saattaa ne valtuuskunnan käsiteltäväksi,

4) laatia säätiön toimintasuunnitelma ja talousarvio sekä saattaa ne valtuuskunnan käsiteltäväksi,

5) valmistella muut valtuuskunnan kokouksissa käsiteltävät asiat,

6) ottaa ja erottaa instituutin johtaja ja muut tarvittavat toimihenkilöt sekä päättää heidän palkkaeduistaan,

7) nimittää tutkijoita ja tutkimusryhmiä sekä määritellä niiden tehtävät ja palkkiot tai palkat,

8) hallituksen tehtävänä on myös ohjata ja kehittää instituutin toimintaa sekä valvoa, että se ja sen tutkijaryhmät toimivat hyväksytyn toiminta- ja taloussuunnitelman mukaisesti.

Hallituksen kokouksissa pidettävän pöytäkirjan allekirjoittavat puheenjohtaja ja kokouksen nimeämä toinen hallituksen jäsen.

12 §

Säätiön nimen kirjoittavat hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja yhdessä tai jompikumpi heistä yhdessä hallituksen muun jäsenen tai hallituksen valtuuttaman toimihenkilön kanssa.

13 §

Säätiön tilikausi on kalenterivuosi. Tilit ja hallituksen laatima toimintakertomus on toimitettava tilintarkastajille ennen seuraavan helmikuun loppua ja tilintarkastajien on annettava lausuntonsa hallinnosta ja tileistä seuraavan maaliskuun loppuun mennessä.

14 §

Viimeistään kesäkuun aikana vuosittain hallituksen on lähetettävä patentti- ja rekisterihallitukseen oikeaksi todistetut jäljennökset tuloslaskelmasta ja taseesta liitteineen, tase-erittelystä sekä toiminta- ja tilintarkastuskertomuksesta ja valtuuskunnan kevätkokouksen pöytäkirjasta.

Valtuuskunnan ja hallituksen jäsenten sekä säätiön nimenkirjoittajien vaihtumisesta ja säätiön postiosoitteen muuttumisesta on välittömästi ilmoitettava patentti- ja rekisterihallituksen säätiörekisteriin.

15 §

Säätiön sääntöjä voidaan muuttaa, jos tehtyä muutosesitystä on valtuuskunnan kokouksessa kannattanut vähintään 3/4 sen läsnä olleista jäsenistä.

Päätös säätiön lakkauttamisesta tehdään samassa järjestyksessä. Sääntöjen muuttamista tai säätiön lakkauttamista koskevalle päätökselle on hankittava patentti- ja rekisterihallituksen vahvistus.

16 §

Säätiön lopettaessa toimintansa sen varat luovutetaan valtuuskunnan päättämään säätiön tarkoitusperiä edistävään tarkoitukseen.

17 §

Muutoin noudatetaan säätiöistä voimassa olevaa lainsäädäntöä.